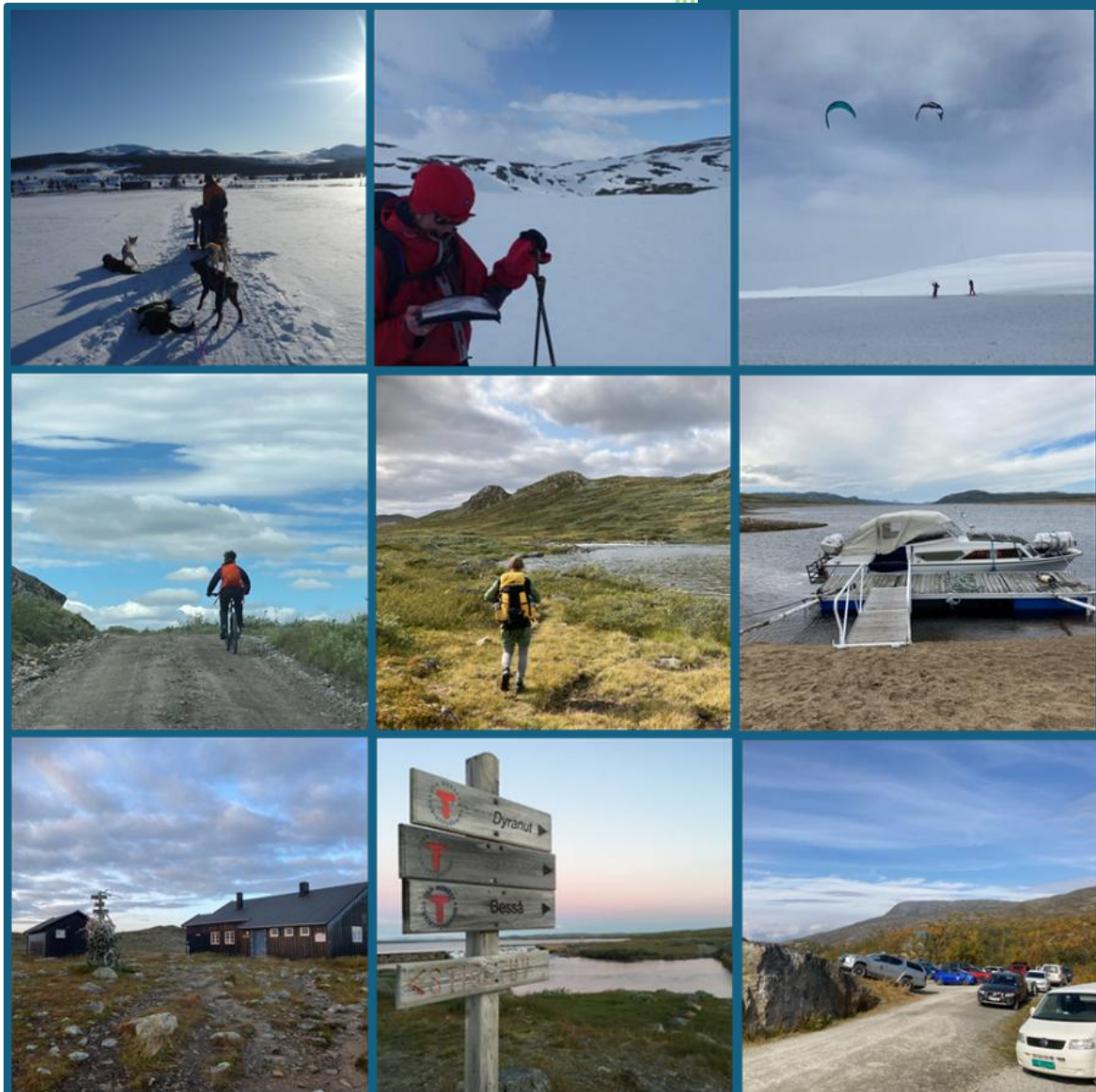

2026

Felles sti- og løypeplan for Hardangervidda

Et steg mot mer villreinvennlig ferdsel

Hardangerviddarådet

Til behandling

14.04.2026

Innhold

Forord	1
1.1 Planens funksjon – felles styringsgrunnlag.....	2
1.2 Kunnskapsgrunnlagets utfordringer og muligheter	3
1.3 Hva planen skal bidra til å oppnå.....	4
1.4 Villreinvennlig ferdsel	5
2 Tiltak for at ferdselen skal bli mer villreinvennlig	6
2.1 Soner uten tilrettelegging for friluftsliv	7
2.2 Formidling og informasjon - anbefalinger	9
2.3 Konkrete arealtiltak i soner uten tilrettelegging for friluftsliv.....	10
Endringstiltak for fotruter (barmark, sommer).....	11
Endringstiltak for skiløyper (på snødekt mark, vinter)	15
Periodisering av skiløyper	18
Endringstiltak for turisthytter	18
2.4 Supplerende tiltak: Anbefalinger og regulering av ferdsel og opphold	20
2.5 Evaluering og oppfølging	24
2.6 Avbøtende tiltak for friluftsliv.....	25
3 Hva planen betyr for deg	26
3.1 For de besøkende	26
3.2 For kommuner, vernemyndigheter og departementet.....	28
3.3 For drivere av turisthytter og DNT-foreninger	28
3.4 For grunneiere og rettighetshavere	29
3.5 For Hardangerviddarådet	29
4 Liste over vedlegg	30
5 Kart.....	30
5.1 Soner uten tilrettelegging, kalvings- og oppvekstperioden	31
5.2 Soner uten tilrettelegging, barmarksesongen	32
5.3 Soner uten tilrettelegging, vinter, før påskeperioden	33
5.4 Soner uten tilrettelegging, vinter, påskeperioden	34
5.5 Sone uten tilrettelegging, vinter, etter påskeperiode.....	35

Forord

Fire år etter vedtak av planprogrammet og eit omfattande arbeid ligg det no føre ein felles sti- og løypeplan for Hardangervidda. Planen sitt fremste mål er å betre villreinen sine moglegheiter til å bruka dei ulike funksjonsområda sine – sommar-, vinter- og kalvingsområde – og å sikra trekkveggar innad i og mellom desse områda. Dette skal skje ved å påverka menneskeleg ferdsel i ein positiv retning, slik at dei negative verknadene på villreinen sin arealbruk vert reduserte.

Prosessen har pågått gjennom to periodar med Hardangerviddarådet, og mange har bidrege – frå rådsmedlemmer, kommunar, fylkeskommunar, statsforvaltarar og villreinnemnda, via faginstansar til grunneigarar, frivillige organisasjonar, turisthytter, næringsaktørar og andre som kjenner vidda godt. Hardangerviddarådet vil difor retta ei stor takk til alle som har delt sin kunnskap og sine erfaringar undervegs.

Villreinen har vore det samlande punktet gjennom heile arbeidet. Tilstanden på Hardangervidda er alvorleg, og ein har visst lenge at endringar måtte til. Veggen mot felles løysingar har kravd både kompromiss og vilje til å sjå heilskapen. Det har vore litt gi og ta – og det er nettopp dette arbeidet som gjer at planen no står som eit breitt forankra grunnlag for korleis me saman kan skapa meir villreinvennleg ferdsel på tvers av kommune- og fylkesgrenser.

Planen er òg ei lokal og regional helsing inn i det nasjonale arbeidet for villreinen. Han gjev eit samla innspel til regjeringa si tiltaksplan for Hardangervidda villreinområde, og han viser at kommunar, forvaltning og berørte aktørar på vidda tek ansvar for dei delane av friluftslivsferdsla som me faktisk kan påverka gjennom samarbeid.

Felles sti- og løypeplan er ikkje juridisk bindande i seg sjølv. Men einigheita bak planen gjer at tiltaka skal leggjast til grunn i kommunane sitt planarbeid, i verneområdeforvaltninga og i vidare prioriteringar. Fleire av tiltaka byggjer direkte på høyringsuttalar frå kommunane og frå andre aktørar som har delteke i prosessen. Dette har vore avgjerande for å sikra realisme, lokal kunnskap og eit sterkt eigarskap til resultatet.

Arbeidet har vore grundig, breitt og tidkrevjande – og nettopp derfor står me no med ein plan som peikar ut ei retning alle kan kjenna seg att i. Dette er eit felles steg vidare for ein levande fjellkultur, eit rikt friluftsliv og ikkje minst for ei framtid der villreinen igjen får større handlingsrom på Hardangervidda.

Timo Knoch

Leiar, Hardangerviddarådet

Hardangerviddarådet er et samarbeidsorgan som er forankret i handlingsprogrammet til Regional plan for Hardangervidda. I Hardangerviddarådet deltar ordførerne fra de åtte kommunene, to fylkespolitikere fra hver av de tre fylkeskommunene, lederen av Villreinnemnda og en representant fra hver av de tre statsforvalterne. Buskerud fylkeskommune er sekretariat for arbeidet, og samarbeider tett med Telemark fylkeskommune og Vestland fylkeskommune. Partene i Hardangerviddarådet jobber sammen om å realisere planen og tiltakene i handlingsprogrammet, og Hardangerviddarådet har vært styringsgruppe for prosjektet med felles sti- og løypeplan, som er forankret både i den regionale planen og i handlingsprogrammet. Alle partene har bidratt med administrative ressurser og lokal kompetanse i arbeidet.

1. Bakgrunn

Tradisjonen i Norge og på Hardangervidda er å legge til rette for sameksistens mellom natur og mennesker. Dagens situasjon på Hardangervidda er ikke bærekraftig over tid. Det er ikke en situasjon som har oppstått nylig, men en utvikling som har vært godt kjent siden 1970-tallet. Siden den gang har vi fått økt kunnskap om utfordringene, og det er nå nødvendig å sette strengere rammer for friluftsliv og turisme, av hensyn til villreinen og annet naturmangfold.

Felles sti- og løypeplan har som formål å bedre villreinens mulighet til å benytte de ulike funksjonsområdene (sommer-, vinter- og kalvingsområder) innenfor leveområdet, samt sikre mulighet til trekk innad og mellom funksjonsområdene.

Felles sti- og løypeplan presenterer tiltak som vil redusere turismens og friluftslivets negative effekter på villreinens arealbruk og trekkmuligheter, men samtidig søke å ivareta reiselivets og friluftslivets behov. Allemannsretten består, men det viktigste trekket i denne planen, er at partene i Hardangerviddarådet er kommet til enighet om «soner uten tilrettelegging» av hensyn til villrein. I tillegg vil noen spesielt sårbare, mindre områder skjermes ytterligere for ferdsel og opphold.

Felles sti- og løypeplan retter seg mot ferdsel etter friluftsløven og omfatter tiltak som kan påvirke hvordan friluftsliv og turisme utøves i villreinområdene. Planen regulerer ikke grunneieres eller rettighetshaveres bruk av fjellet med forankring i Grunnloven og fjelloven. Når departementets tiltaksplan for villreinområdet blir lansert vil det trolig komme tiltak for andre typer bruk av vidda som også kan påvirke tilgjengeligheten.

Hardangervidda vil fortsatt gi muligheter til å oppleve både flate, lettgåtte vidder og dramatisk fjordlandskap med fosser, enten man går på langs, på tvers eller tar rundturer på merka turruter, overnatter på turisthytter eller i telt, padler og fisker, kiter, sykler eller kjører hundspann. Framover vil det likevel komme tydeligere anbefalinger og reguleringer for hvor de ulike aktivitetene bør foregå, og hvor det kan legges bedre til rette for ferdsel av hensyn til villrein og annet naturmangfold.

1.1 Planens funksjon – felles styringsgrunnlag

Hardangervidda er et viktig område for villrein, naturmangfold, kulturarv, lokalsamfunn, utmarksnæring, friluftsliv og reiseliv. I tillegg kommer egne definerte bruksformål for nasjonalparken. Forvaltningen av vidda er et felles ansvar, og krever tydelig retning, samordnet innsats og langsiktighet.

Felles sti- og løypeplan er primært utviklet ut fra et behov for å styre ferdsel av hensyn til villrein. Den er langt fra ideell for villrein, men vil være et betydelig steg i riktig retning for å nå målene i Villreinmeldinga (Stortingsmelding 18, 2023-24) om å stoppe den negative utviklingen innen 2030 og oppnå minimum middels kvalitet innen 2050.

De siste årene har kunnskapsgrunnlaget blitt stadig tydeligere: Villreinen er under press, og ferdselen på vidda bidrar til å fragmentere og innskrenke leveområdet for villreinen. For å sikre helhet, forutsigbarhet og lik praksis, trengs en felles plan som gir alle aktører et felles styringsgrunnlag.

Denne planen legger grunnlaget for en samordnet og framtidsrettet politikk for friluftsliv og reiseliv på Hardangervidda, der villreinvennlig ferdsel er det overordnede målet. Den fungerer som et felles styringsgrunnlag med bred politisk forankring på både lokalt og regionalt nivå.

Planen er vedtatt av Hardangerviddarådet, hvor de åtte kommunene, de tre fylkeskommunene, villreinnemnda og de tre statsforvalterne er representert. Både planprogrammet¹ og planforslag² med bakgrunn og vurderinger³ har vært på offentlig høring med god oppslutning⁴⁵, og det er gjennomført dialogmøter med grunneiere, rettighetshavere, friluftslivs- og næringsaktører samt oppsyn.

Planen gir et felles utgangspunkt for kommunale vedtak og forvaltning av verneområdene. Den gir samtidig rammer og forventninger til friluftsliv og naturbasert reiseliv gjennom tydelig informasjon til reiselivsaktører, turisthytteverter og brukere.

I tillegg fungerer planen som et samlet og omforent innspill fra lokalt og regionalt nivå til regjeringens tiltaksplan for Hardangervidda villreinområde når det gjelder tiltak knyttet til friluftsliv og ferdsel.

Allemannsretten står sterkt. Felles sti- og løypeplan rokker ikke ved den, men setter grenser for hvor tilrettelegging for friluftsliv er akseptabelt av hensyn til villrein og annet naturmangfold. I tillegg er det plukket ut noen spesielt sårbare trekkpassasjer og områder for villrein, der ferdsel og opphold ikke anbefales, og hvor det kan bli aktuelt å bruke rettslige virkemidler til å regulere ferdsel av hensyn til villrein og annet naturmangfold.

Planen sikrer at like vurderinger av ferdsel ligger til grunn på tvers av kommunegrenser. Gjennom tilrettelegging for villreinvennlig ferdsel og tydelig kommunikasjon og informasjon skal det bli enklere for besøkende å ta naturvennlige valg.

1.2 Kunnskapsgrunnlagets utfordringer og muligheter

Menneskelig ferdsel på Hardangervidda er i konflikt med villreinens arealbruk. Villreinen opplever økt stress, mindre tid til beiting og drøvtygging, leveområdet fragmenteres og områder går ut av bruk (arealunnvikelse). Dette reduserer tilgangen til sammenhengende og funksjonelle leveområder (som sommer- og vinterbeiter, kalvings- og oppvekstområder) og svekker muligheten for naturlige trekk mellom dem. De negative effektene på villreinens arealbruk gjenspeiles også i dyrenes kondisjon, blant annet gjennom målinger som viser redusert kalvevekt.

All ferdsel i fjellet påvirker villreinen. I felles sti- og løypeplan omtales og behandles friluftslivsferdselen, men motorferdsel på åpne anleggsveier, i utmark og i lufta påvirker også villreinen. I tillegg gjør motorferdselen det enklere å ha sentralområdene på vidda som utgangspunkt for friluftsliv. Hvilke utfordringer som kan løses gjennom sti- og løypeplan, må

¹ Vedlegg 1: Vedtatt Program for felles sti- og løypeplan for Hardangervidda - 27.04.22

² Vedlegg 3: Høringsforslag Felles sti- og løypeplan Hardangervidda - del 1 - 23.06.25

³ Vedlegg 4: Bakgrunn og vurderinger - forslag Felles sti- og løypeplan Hardangervidda del 2 - juni25

⁴ Vedlegg 5: Høringsrapport - Felles sti- og løypeplan Hardangervidda - inkludert vedtak 08.12.25

⁵ Vedlegg 6: Høringsrapport – kiting i Felles sti- og løypeplan 27.03.26

vurderes i lys av samlet belastning for de konkrete områdene. Kunnskapsgrunnlaget tilsier at endringer i friluftslivsferdsel kan være nok i enkelte områder, mens det andre steder må flere tiltak til, både for motorferdsel og andre påvirkningsfaktorer, før man kan forvente endret arealbruk hos villrein.

Både menneskelig ferdsel og villreinens arealbruk varierer mye i tid og rom gjennom året. Det er store sesongvariasjoner i friluftslivsaktiviteten, og store deler av aktiviteten er knyttet til senvinteren-påske, skoleferieukene og helgene tidlig på høsten. I tillegg til dette kommer jakta.

Hardangervidda er lett tilgjengelig fra jernbane og hovedveier, midt mellom øst og vest. Hovedandelen av brukerne planlegger turen sin godt og i god tid. Terrenget er lettgått og egnet for langturer. En stor andel av de besøkende følger rutenettet og overnatter på turisthytter. Andre brukergrupper som f.eks. kitere bruker i stor grad faste områder med gode og stabile vindforhold. Lokalbefolkning og fritidsbefolkningen er i større grad stedsbaserte ut fra der de bor, har hytte eller rettigheter og driver et mer tradisjonelt friluftsliv.

Villreinen er nomadisk og bruker ulike deler av vidda til ulike deler av året. Dette gir mulighet til å kanalisere ferdsel i tid og rom på en slik måte at friluftslivsverdier ivaretas, samtidig som ferdselen reduseres i områder og perioder som er problematiske for villrein. Menneskelig ferdsel påvirker ikke bare villrein. Aktiviteter, turmål, stier og løyper kan være uheldig plassert i forhold til andre sårbare arter som hekker og lever på Hardangervidda.

Det finnes mange måter å styre ferdsel i tid og rom på. De mest inngripende virkemidlene, som rettslige virkemidler om påbud og forbud, brukes sjelden i Norge. Det skyldes at de kan utfordre allemannsretten, som står sterkt, men brukt på riktig måte, kan de være helt nødvendige for å ivareta at ferdselen er hensynsfull slik reglene for allemannsretten i friluftsloven viser til (§11). I tilknytning til planarbeidet er de rettslige virkemidlene for å styre ferdsel av hensyn til villrein blitt utredet⁶. I stedet for å bruke rettslige virkemidler legges det ofte vekt på samarbeid mellom ulike forvaltningsnivåer, sektorer og områder. God arealforvaltning, blant annet gjennom sonering av hvor ferdsel skal tilrettelegges, sammen med tydelig informasjon og formidling, er sentrale verktøy for å nå målene i denne planen.

1.3 Hva planen skal bidra til å oppnå

Planen skal ivareta hensyn til naturmangfold veid opp mot friluftslivsferdsel og friluftslivsbasert reiseliv. Det er lagt spesielt vekt på å bidra til en levedyktig villreinbestand i tråd med kvalitetsnorm for villrein, og planen følger opp føringer i Villreinmeldinga (Stortingsmelding 18, 2023-24, Ein forbetra tilstand for villrein) med vekt på villreinvennlig ferdsel og framdriften i forbedringen av villreinområdene (mål for 2030, 2050 og 2100). Tiltakene i planen skal bidra til å:

⁶ Vedlegg 7: Holth & Winge, 2026. Utredning Styring av ferdsel av hensyn til villrein gjennom rettslige virkemidler.

- bedre villreinens tilgang til gode kalvings- og oppvekstområder, samt sommerbeiter i nordvest.
- sikre høst- og vinterbeiter på nord- og østvidda med tangene østover.
- ivareta de urørte områdene som villreinen bruker i dag på en slik måte at ferdsel og forstyrrelser ikke øker og forringer området.
- ivareta funksjonaliteten i trekk mellom ulike sesongbeiter gjennom året, som tar høyde for variasjoner i populasjons- og klimatiske forhold mellom år og over tid.
- ivareta leve- og hekkeområder til sårbare arter og unngå skadelig ferdsel og forstyrrelser.

Samtidig ivaretar planen at det fortsatt kan være tilrettelegging for allsidig friluftsliv der ferdsel i mindre grad er skadelig for villrein og annet naturmangfold, og planen gir rammer for friluftslivsbasert reiseliv, ved å tydeliggjøre hvor det er akseptabelt med småskala verdiskaping, i tråd med verneformålet i nasjonalparken.

Spørsmålet er om planen ivaretar intensjonen. Tre faglige vurderinger er gjennomført. Telemarksforskning⁷ viser at tiltakene trolig ikke reduserer total ferdsel, men gir en klar omfordeling av bruk og verdiskaping, og vurderer planen som samfunnsmessig robust så lenge negative konsekvenser håndteres gjennom avbøtende tiltak og lokal forankring.

Konsekvensvurderingen for villrein⁸ peker på at planen gir tydelige forbedringer, særlig ved å øke sammenhengende rolige områder og redusere flere trekkhindre. Uroen på vinterbeitene i sen vinteren blir mindre, men viktige vinterbeiter i øst forblir vanskelig tilgjengelige, noe som ble vurdert på nytt i sluttbehandlingen av planen.

Vurderingen av sårbare viltforekomster⁹ viser at planen ivaretar kjente forekomster på en tilfredsstillende måte, og at det ikke er behov for endringer av hensyn til andre arter enn villrein, utover de som allerede er tatt, men at utviklingen bør følges over tid.

1.4 Villreinvennlig ferdsel

Villreinvennlig ferdsel handler om arealforvaltning slik at menneskelig ferdsel styres i tid og rom for å redusere konflikt med villreinens arealbruk. Villreinen er et nomadisk flokkdyr som bruker ulike deler av villreinområdet til forskjellige årstider og er i tillegg sky for menneskelige tiltak og aktivitet. Dette gjør villreinen langt mer arealkrevende enn andre hjortedyr.

Et grunnleggende tiltak for å oppnå villreinvennlig ferdsel, er å prioritere store områder til villrein og kanalisere ferdselen mellom og utenom disse, og bare tilrettelegge for friluftsliv og turisme i høysesongene.

⁷ Vedlegg 8: Konsekvensvurdering av felles sti- og løypeplan for Hardangervidda, samfunnsmessige vurderinger, Telemarksforskning, rapport 929, 2026.

⁸ Vedlegg 9: Vurdering av konsekvensar for villrein, Sti- og løypeplan for Hardangervidda, Sogn naturforvaltning

⁹ Vedlegg 10: Omsyn til sårbare viltføremstar, felles sti- og løypeplan, Hardangervidda, Statsforvaltaren i Vestland (11.3.2026)

Høysesonger for friluftsliv på Hardangervidda er skolens sommerferie (ca. 20. juni-20. august) i tillegg til påskeperioden (ca. 15. mars-25. april). I tillegg er det en del besøkende, spesielt i randsonene av vidda, i helgene mellom skolens sommerferie og høstferie (ca. 20. august-1. oktober).

Grunnleggende tiltak for villreinvennlig ferdsel:

- Store områder uten tilrettelegging tilpasset villreinens nomadiske bruk av villreinområdet
- Rendyrke korte turistsesonger, ikke utnytte skuldresesonger

Supplerende tiltak:

- Forsterker effekten av grunnleggende tiltak
- Ivaretar lokale utfordringer som ikke dekkes av grunnleggende tiltak

Å utnytte skuldresesongene i reiselivet betyr å utvikle og markedsføre reiselivsaktiviteter utenom høysesong. Det er ikke i tråd med villreinvennlig ferdsel, fordi villreinen trenger ro til å trekke mellom sesongbeitene. Utnytting av skuldresesonger må derfor bare skje i de ytre delene av villreinområdet, tett på tettsteder, fritidsboligområder og infrastruktur, *forutsatt at disse områdene ikke brukes av villrein i disse periodene.*

Villreinen er spesielt sårbar for forstyrrelser fra ferdsel i kalvings- og oppvekstperioden (ca. 1. mai-20.juni) og under kalvingstrekket i forkant av denne perioden. Å skjerme kalvingsområdene for ferdsel under og i perioden før kalving er et grunnleggende tiltak for å ivareta villrein.

I tillegg til de grunnleggende tiltakene for villreinvennlig ferdsel, kan det være nødvendig å igangsette supplerende tiltak. Målet med supplerende tiltak er å styrke effekten av grunnleggende tiltak eller ivareta helt lokale utfordringer som ikke ivaretas av de grunnleggende tiltakene. Felles sti- og løypeplan inneholder noen supplerende tiltak, for å ivareta utfordringer i spesielt sårbare områder som ikke ivaretas av de grunnleggende tiltakene. Det kan også bli aktuelt å følge opp med tiltak senere som forsterker effekten av de grunnleggende tiltakene. Dette omtales i kapittelet «Regulere ferdsel og opphold» og gjelder kiteforbud, teltforbud og ferdselsforbud i kalvingsområder.

2 Tiltak for at ferdselen skal bli mer villreinvennlig

Tiltakene i denne planen er ikke tilstrekkelig til å gi villreinen et ideelt villreinområde, men vil bidra til et første steg mot mer villreinvennlig ferdsel. Tabellene med tiltak viser prioritet. Alle tiltak, spesielt nedlegging av ruter, bør være gjennomført innen 2030. Høy prioritet gis der behovet er presserende, mens lavere prioritet kan skyldes praktiske avklaringer eller vedtak som gjenstår. Lav prioritet betyr ikke utsettelse, planleggingen bør starte tidlig. Vi har delt tiltakene inn i fire tiltaksgrupper:

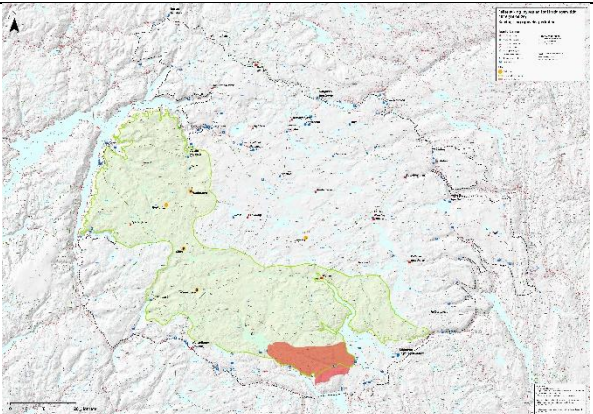
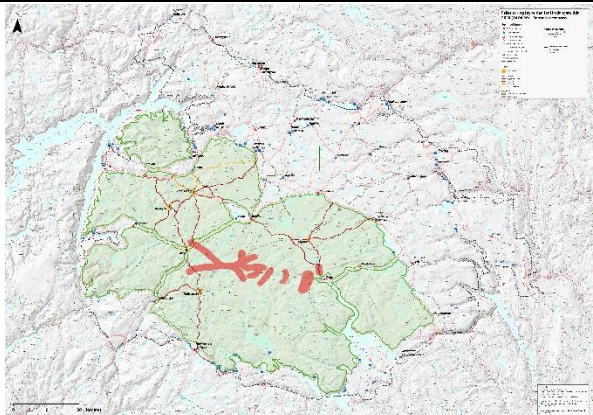
1. Soner uten tilrettelegging for friluftsliv
2. Formidling og informasjon
3. Konkrete arealtiltak i soner uten tilrettelegging
4. Supplerende tiltak – regulere ferdsel og opphold

2.1 Soner uten tilrettelegging for friluftsliv

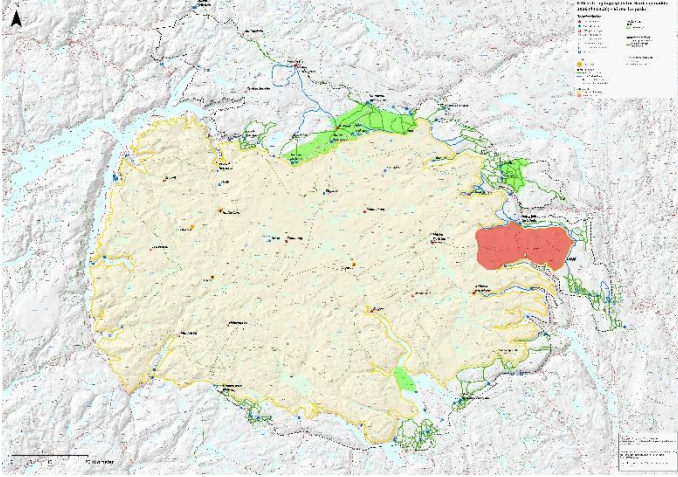
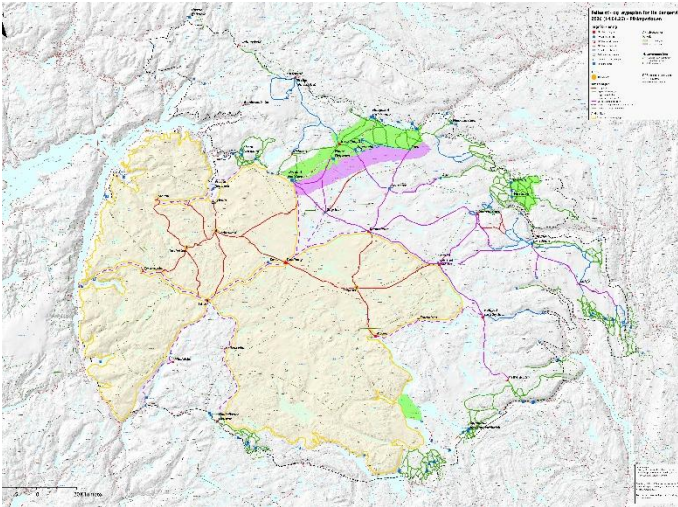
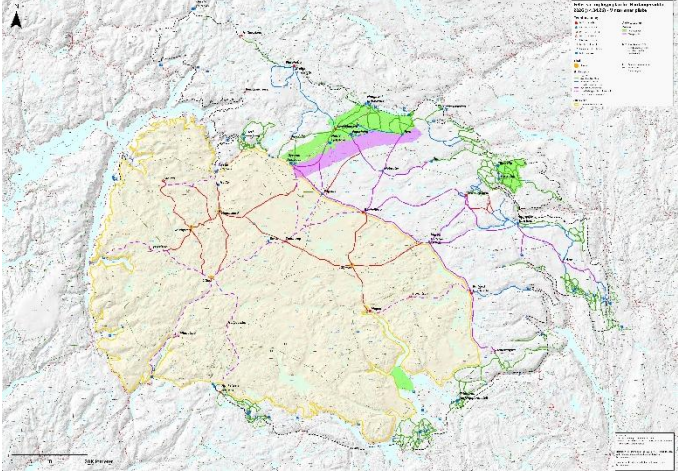
Intensjonen med disse sonene er å sikre områder der villrein og annet naturmangfold prioriteres høyest, foran friluftsliv og turisme. Villreinen er en paraplyart, og ved å ta vare på villreinens leveområder ivaretas samtidig et bredere økosystem. Det er definert fem soner for fem ulike perioder gjennom året, basert på villreinens behov i de ulike sesongene. Ved å kanalisere ferdsel utenom disse områdene, blir friluftslivet på Hardangervidda mer villreinvennlig, og belastningen på sårbare naturverdier reduseres. Målet er at ferdselen i sonene skal gå ned, slik at villrein og annet naturmangfold får bedre beskyttelse. For å understøtte dette skal områdene være uten tilrettelegging for friluftsliv. Soner uten tilrettelegging er ikke et nytt begrep, men er allerede forankret i forvaltningsplanen. Med denne planen utvides barmarkssonen, og i tillegg blir det soner for fire perioder til, tilpasset villreinens arealbruk.

Sonene skal være et forvaltningsverktøy for vernemyndighetene og kommunene, som har ansvaret for å koordinere nødvendige tiltak for å holde områdene uten tilrettelegging. Fylkeskommunene vil bidra med koordinering og legge til rette for samarbeid på tvers av både geografiske grenser og forvaltningsnivå. For en nærmere beskrivelse av virkemidler for oppfølging vises det til vedlegg¹⁰. Les mer om selve restaureringstiltakene i eget kapittel. Store kart ligger som vedlegg bak i planen.

Tabell 1: Soner uten tilrettelegging for fem ulike perioder gjennom året. Tiltak 1-5.

Tiltaksnr	Tiltak	Områder (store kart, se kap 4)	Prioritet
1	Sone uten tilrettelegging, kalvings- og oppvekstperioden		1
2	Soner uten tilrettelegging for friluftsliv, barmark		1

¹⁰ Vedlegg 7: Holth & Winge, 2026. Utredning Styring av ferdsel av hensyn til villrein gjennom rettslige virkemidler.

Tiltaksnr	Tiltak	Områder (store kart, se kap 4)	Prioritet
3	Soner uten tilrettelegging for friluftsliv, vinter, før påskeperioden		1
4	Soner uten tilrettelegging for friluftsliv, vinter, påskeperioden (avgrenset til tre uker i perioden 15. mars-25. april)		1
5	Soner uten tilrettelegging for friluftsliv, vinter, etter påskeperioden		1

2.2 Formidling og informasjon - anbefalinger

God formidling i villreinområdene handler om å gjøre det enkelt for brukerne å vise hensyn gjennom riktig budskap, riktig tone og riktig tidspunkt. Sonene gjør det tydeligere hvilke hensyn som gjelder hvor og når, og legger dermed et godt grunnlag for en samordnet kommunikasjon. Miljødirektoratet og Norsk villreinsenter har en sentral rolle i å sikre enhetlig og faglig forankret informasjon, men forvaltningen når ikke ut til brukerne uten et godt samarbeid med aktører som er til stede der brukerne er. I tillegg til å løfte fram anbefalte turer og opplevelser, er det viktig å formidle hva som ikke er anbefalt, jf. kapittel 3 *Hva betyr planen for deg*. Listene over ansvarlige aktører i tabellene er ikke uttømmende.

Tabell 2: Oversikt over tiltak 6-8 som gir retning for videre samarbeid om formidling og informasjon.

Tiltaksnr	Tiltak	Ansvar	Prioritet
6	Samarbeid om prioriterte formidlingskanaler: <ul style="list-style-type: none"> ○ Nettsider: ut.no, Visit Norway, turistinformasjon, villrein.no ○ Besøksentre: Eidfjord og Skinnarbu (Rødberg og Geilo) ○ 6. klassinger i villreinkommunene ○ Prioriterte innfallsporter ○ Turisthytter 	Miljødirektoratet – statsforvalterne (nye stillinger) Norsk Villreinsenter Vernemyndigheter (besøksstrategi) Kommunene Fylkeskommunene Villreinnemnda og	1
7	Brukerbasert informasjon som skaper begeistring: <ul style="list-style-type: none"> ○ biologi, levesett ○ forklarer sårbarhet ○ villreinhensyn før tur og på tur 	Villreirutvalget Fjellstyrene Samarbeid med (ikke uttømmende): <ul style="list-style-type: none"> ○ Grunneiere og rettighetshavere 	1
8	Anbefalte turer og opplevelser <ul style="list-style-type: none"> ○ Innfallsporter ○ Rundturer (ut fra p-plass eller kollektivholdeplass) ○ Langturer (fra kollektiv- til kollektivholdeplass) ○ Dagsturer (tett på næring) ○ Villreinvennlig ferdsel 	<ul style="list-style-type: none"> ○ DNT og Innovasjon Norge ○ Besøksentrene ○ Destinasjonsselskaper og turisthyttenæringa ○ Natur- og friluftslivsorganisasjoner 	1

2.3 Konkrete arealtiltak i soner uten tilrettelegging for friluftsliv

Soner uten tilrettelegging for friluftsliv omfatter i dag områder der det fortsatt ligger rutenett og turisthytter. For at ferdselen skal gå ned i disse sonene, må områdene restaureres gjennom konkrete arealtiltak.

DNT har selv tatt initiativ til å gjennomføre noen tiltak, som å stenge Torehytten og legge ned turrutene knyttet til turisthytta. Andre tiltak vil kreve mer forarbeid og en juridisk vurdering før de kan igangsettes, inkludert en vurdering på om det er behov for å ta i bruk rettslige virkemidler. Dette utdypes nærmere i eget vedlegg¹¹. Før igangsetting av tiltak bør det være vurdert hvordan tiltakene skal følges opp og evalueres.

De aller fleste tiltakene ligger innenfor nasjonalparken der vernemyndighetene har et særlig ansvar for å ivareta verneformålet og følge opp tiltakene, mens kommunene har en sentral rolle for de tiltakene som ligger utenfor verneområdene. Kommunene kan avklare detaljer om periodisering og plassering og sikre en helhetlig forvaltning for turruter som krysser vernegrensene gjennom utarbeiding av sti- og løypeplaner. Tett samarbeid og dialog med grunneiere/rettighetshavere og DNT¹² må ligge til grunn i detaljplanlegging og gjennomføring.

Det skal vurderes særskilt om det bare er T-merkingen som skal fjernes eller om varder og bruer også skal tas bort. Varder med kulturhistorisk betydning, inkludert grensevarder, skal ikke fjernes. Hvis det er behov for å ta bort bruer eller naturrestaurere stier, skal det vurderes opp mot lokal bruk.

¹¹ Vedlegg 7: Holth & Winge, 2026. Utredning Styring av ferdsel av hensyn til villrein gjennom rettslige virkemidler.

¹² Med DNT menes her den medlemsforeningen som har ansvar for den aktuelle turruta eller turisthytta.

Endringstiltak for fotruter (barmark, sommer)

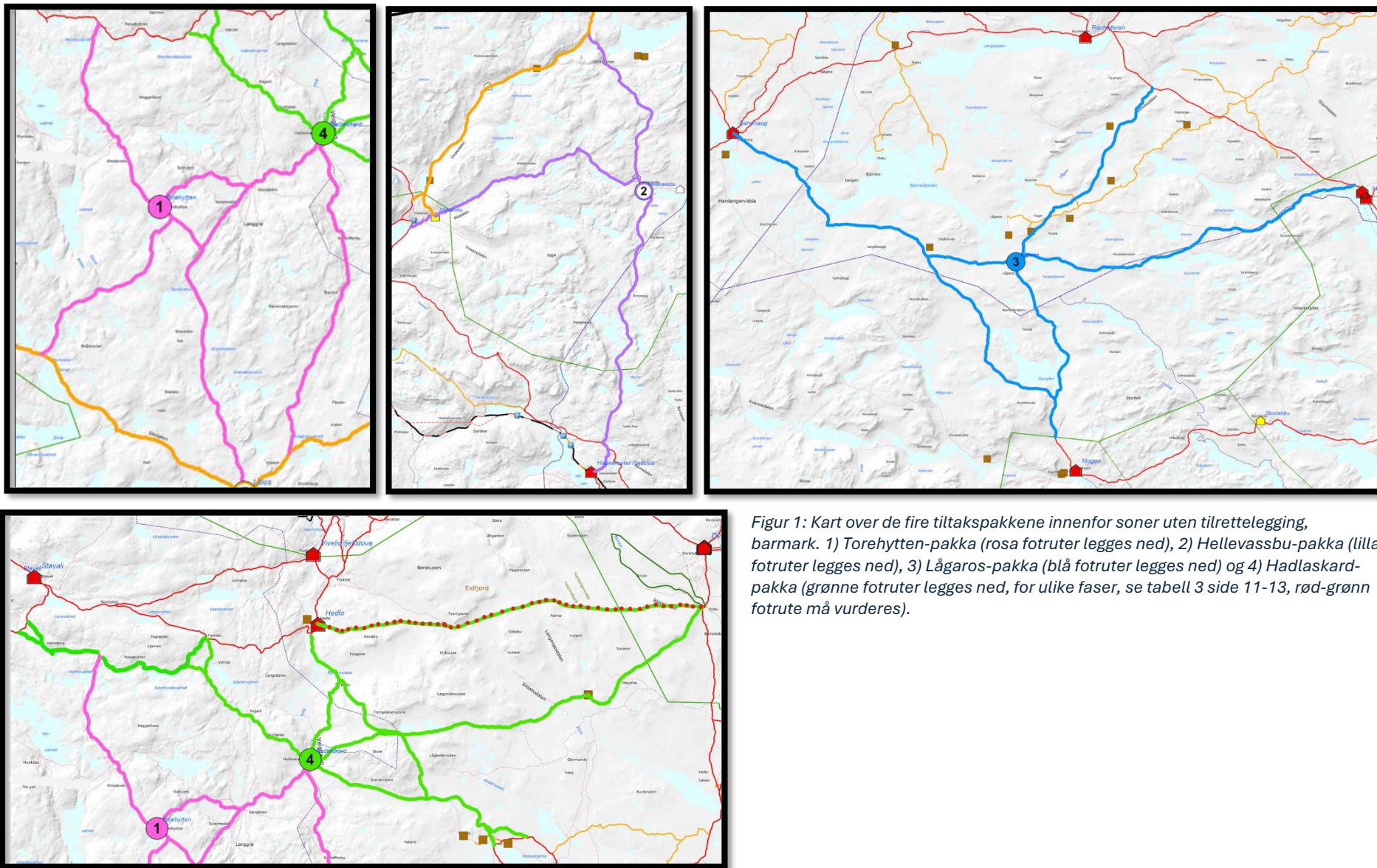
Tabell 3: Tiltak 9-29 - endringstiltak for fotruter. Alle ligger i soner uten tilrettelegging, barmark.

Tiltaksnr	Tiltak	Stedsnavn	Geografisk lokalisering	Prioritet
9	Legge ned merka fotruter (Torehytten-pakka): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fjerne T-merking ▪ Fjerne turrute på UT.no ▪ Fjerne turrute i Turrutebasen til Kartverket ▪ Sette opp skilt om at stien ikke er skiltet 	Torehytten-Hanastein ¹³	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune	1
10		Torehytten-Bykset ¹³	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune	1
11		Torehytten-Viersdalen ¹³	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune	1
12		Torehytten-Hårteigen ¹³	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune	1
13		Hadlaskard-Hårteigen-Litlos ¹³	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune	1
14		Hadlaskard-Ambjørgsflåna (Litlos)	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune Eidfjord kommune	1
15	Legge ned merka fotruter (Hellevassbu-pakka): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fjerne T-merking ▪ Fjerne turrute på UT.no ▪ Fjerne turrute i Turrutebasen til Kartverket ▪ Sette opp skilt om at stien ikke er merket 	Hellevassbu-Haukeliseter	Hardangervidda nasjonalpark Vinje kommune Ullensvang kommune	1
16		Hellevassbu-Middalsbu	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune	1
17		Hellevassbu-Prestkona	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune	1

¹³ DNT har allerede startet dette arbeidet, og turrutene er ikke lenger merket i UT.no.

Tiltaksnr	Tiltak	Stedsnavn	Geografisk lokalisering	Prioritet
18	Legge ned merka fotruter (Lågaros-pakka): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fjerne T-merking ▪ Fjerne turrute på UT.no ▪ Fjerne turrute i Turrutebasen til Kartverket ▪ Sette opp skilt om at stien ikke er merket 	Lågaros-Mogen	Hardangervidda nasjonalpark Vinje kommune Nore og Uvdal kommune	1
19		Gjuvsjåen-Elsjåen (vest for Gjuvsjåen)	Hardangervidda nasjonalpark Vinje kommune Nore og Uvdal kommune	1
20		Lågaros-Sandhaug	Hardangervidda nasjonalpark Nore og Uvdal kommune Eidfjord kommune	1
21		Lågaros-Mårbu	Hardangervidda nasjonalpark Nore og Uvdal kommune Tinn kommune	1
22		Lågaros-Rauhelleren (fram til bru over Lågen)	Hardangervidda nasjonalpark Nore og Uvdal kommune	1

Tiltaksnr	Tiltak	Stedsnavn	Geografisk lokalisering	Prioritet
23	Legge ned merka fotruter (Hadlaskard-pakka): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fjerne T-merking ▪ Fjerne turrute på UT.no ▪ Fjerne turrute i Turrutebasen til Kartverket ▪ Sette opp skilt om at stien ikke er merket 	Granafeta-Låghellerskaret - Rjoto	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune Eidfjord kommune	1
24		Hadlaskard-Nybu	Hardangervidda nasjonalpark Eidfjord kommune Ullensvang kommune	1
25		Hadlaskard-Vierslanutane/ Heisantjørn	Hardangervidda nasjonalpark Eidfjord kommune	2
26		Hellegrø-Fagradal	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune	2
27		Finnabu-Rekadalen (inkludert de to parallelle fotrutene sør for Helnaberg)	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune Eidfjord kommune	2
28		Hadlaskard-Finnabu	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune	3
29		Hadlaskard-Hedlo	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune Eidfjord kommune	3

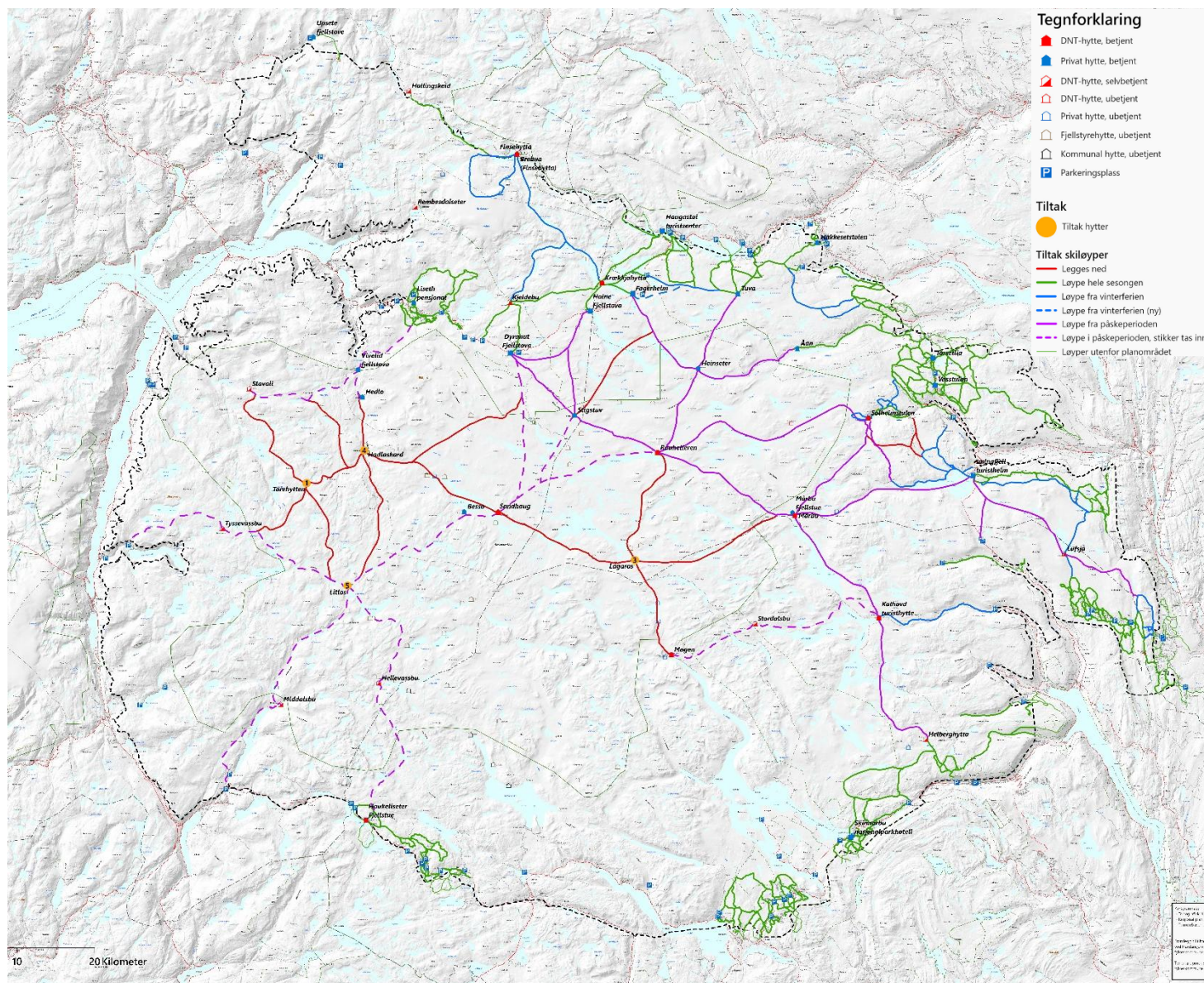
Figur 1: Kart over de fire tiltakspakkene innenfor soner uten tilrettelegging, barmark. 1) Torehytten-pakka (rosa fotruter legges ned), 2) Hellevassbu-pakka (lilla fotruter legges ned), 3) Lågaros-pakka (blå fotruter legges ned) og 4) Hadlaskard-pakka (grønne fotruter legges ned, for ulike faser, se tabell 3 side 11-13, rød-grønn fotrute må vurderes).

Endringstiltak for skiløyper (på snødekt mark, vinter)

Tabell 4: Tiltak 30-44 - endringstiltak for kvistaløyper. Alle ligger i soner uten tilrettelegging, påskeperioden, unntak tiltak 30 og 44.

Tiltaksnr	Tiltak	Stedsnavn	Geografisk lokalisering	Prioritet
30	Legge ned kvistaløype	Stigstuv-Vestre Krækkjaodden (Øvre Hein)	Hardangervidda nasjonalpark Skaupsjøen/Hardangerjøkulen landskapsvernområde Eidfjord kommune Nore og Uvdal kommune Hol kommune	1
31	Legge ned kvistaløyper til Torehytten	Torehytten-Lonavatnet	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune	1
32		Torehytten-Hadlaskard	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune	1
33		Kyrkjesteindalen-Skuggabjörg	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune	1
34		Torehytten-Kollsvatnet	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune	1
35		Torehytten-Selsløken	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune	1
36	Legge ned kvistaløyper til Hadlaskard	Hadlaskard-Vivelid	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune Eidfjord kommune	1
37		Hadlaskard-Ambjörgsfljåna/Holken	Hardangervidda nasjonalpark Ullensvang kommune Eidfjord kommune	1
38		Hadlaskard-Sandhaug	Hardangervidda nasjonalpark Eidfjord kommune	1
39		Hadlaskard-Bjoreio	Hardangervidda nasjonalpark Eidfjord kommune	1

Tiltaksnr	Tiltak	Stedsnavn	Geografisk lokalisering	Prioritet
40	Legge ned kvistaløyper til Lågaros	Lågaros-Mårbu	Hardangervidda nasjonalpark Nore og Uvdal kommune Tinn kommune	1
41		Lågaros-Rauhelleren	Hardangervidda nasjonalpark Nore og Uvdal kommune	1
42		Lågaros-Mogen	Hardangervidda nasjonalpark Vinje kommune Nore og Uvdal kommune	1
43		Lågaros-Sandhaug	Hardangervidda nasjonalpark Nore og Uvdal kommune Eidfjord kommune	1
44	Legge om kvistaløyper	Mellom Sønstevatn og Jønndalen	Nore og Uvdal kommune	1

Figur 2: Kartet viser nedlegging av skiløyper (rød farge) (tiltak 30-44) og periodisering av skiløyper, tiltak 45-48. Detaljer kan avklares i kommunale sti- og løypeplaner.

- 1) Tiltak 45: Grønne løyper kan tilrettelegges hele sesongen.
- 2) Tiltak 46: Blå løyper kan tilrettelegges fra og med vinterferien (uke 8).
- 3) Tiltak 47: Lilla løyper ligger innenfor sonen der det ikke skal tilrettelegges for ferdsel før påskeperioden (15.mars-25.april), men begrenses til tre uker.
- 4) Tiltak 48: Lilla stiplede løyper ligger innenfor sonen der det ikke skal tilrettelegges for ferdsel før påskeperioden (15.mars-25.april), men begrenses til tre uker, men i tillegg ligger de innenfor sonen som ikke skal tilrettelegges etter påskeperioden. I praksis betyr det at de skiller seg fra lilla heltrukne løyper (punkt 3) ved at kvistene raskest mulig etter 2.påskedag skal fjernes.

Store kart ligger som vedlegg.

Periodisering av skiløyper

Innenfor nasjonalt villreinområde, skal det som hovedregel ikke prepareres med løypemaskin (preparerte skiløyper), men kun brukes skuter og kvisting (kvistaløyper). Periodisering av løypenettet vil si å avklare i hvilke perioder løyper kan tilrettelegges. Periodisering skal bidra til mindre ferdsel i den tida villreinen trenger tilgang til store deler av vidda, slik at villreinen får bedre tid til rolige vandringer mellom beiteplasser og ro til beiting og drøvtygging.

Ansvar for oppfølging ligger hos vernemyndighetene og kommunene. Kommunene kan avklare detaljer om periodisering og plassering og sikre en helhetlig forvaltning for turruter som krysser vernegrensene gjennom utarbeiding av sti- og løypeplaner. Tett samarbeid og dialog med grunneiere/ rettighetshavere og DNT¹⁴ må ligge til grunn i detaljplanlegging og gjennomføring.

Kartet som viser inndeling av løypene i de ulike fargene, er vist på siden før denne.

Tabell 5: Tiltak 45-49 Periodisering av skiløyper, avklaring av hvilke perioder løypene kan tilrettelegges/ kvistes.

Tiltaksnr	Tiltak	Prioritet
45	Grønne skiløyper kan tilrettelegges hele sesongen, detaljer avklares i kommunale sti- og løypeplaner	1
46	Blå løyper kan tilrettelegges fra og med vinterferien (uke 8)	1
47	Lilla løyper kan kvistes i påskeperioden (15.mars-25.april), men begrenses til tre uker.	1
48	Lilla stiplede løyper kan kvistes i påskeperioden (15.mars-25.april), men begrenses til tre uker, og i tillegg raskest mulig etter 2.påskedag, stenge turisthytter og ta inn kvist.	1
49	Kommunen bør hjemle i plan at oppkjøring av løyper kan stanses, kvistetidspunkt og oppkjøring av løyper utsettes, samt kreve at løypekvister fjernes av hensyn til villrein.	1

Endringstiltak for turisthytter

Turisthytter som ligger i soner uten tilrettelegging bør opphøre som turisthytter, og områdene bør restaureres. I tråd med utredning fra Miljødirektoratet¹⁵ bør dette løses gjennom en avtale mellom staten og den frivillige organisasjonen. Eventuelle erstatningshytter skal ikke ligge i Hardangervidda villreinområde, og bør heller ikke ligge i andre villreinområder.

Omgjøring fra betjent til selvbetjent hytte forventes å bidra til mindre ferdsel, både i form av frakt av varer og personell. I tillegg har selvbetjente hytter som regel lavere besøkstall. En ombygging bør omfatte en begrensning av sengeplasser.

¹⁴ Med DNT menes her den medlemsforeningen som har ansvar for den aktuelle turruta eller turisthytta.

¹⁵ Miljødirektoratet, Oppdrag 2.4. – Utrede modell for avbøtende tiltak for frivillig sektor i de tilfeller merkede stier eller turisthytter må legges ned eller flyttes

Hadlaskard er en privat hytte som leies av Bergen og Hordaland turlag. De andre hyttene, Torehytten, Hellevassbu, Lågaros og Litlos, eies av DNT, men ligger i statsallmenninger med festeavtale med Statskog.

For Hadlaskard prioriteres det å stenge turisthytta vinterstid, samtidig som det undersøkes om det er andre løsninger for turlaget enn å drive Hadlaskard videre. Andre løsninger bør ha kommet på plass før 2030, og da bør Hadlaskard være nedlagt som turisthytte. Selv om det kan ta tid før Litlos står ferdig som selvbetjent hytte, bør planleggingen prioriteres.

Tabell 6: Endringstiltak turisthytter. I tråd med modellen foreslått av Miljødirektoratet, bør dette være avtaler mellom frivillig aktør og staten.

Tiltaksnr	Tiltak	Stedsnavn	Prioritet
50	Stenge turisthytte og restaurere området	Torehytten	1
51	Sommerstenge turisthytte	Hellevassbu	1
52	Stenge turisthytte og restaurere området	Lågaros	1
53	Vinterstengt turisthytte (åpnes tidligst 1. juli)	Hadlaskard	1
54	Legge ned som turisthytte	Hadlaskard	2
55	Bygge om hytte til selvbetjenthytte	Litlos	1

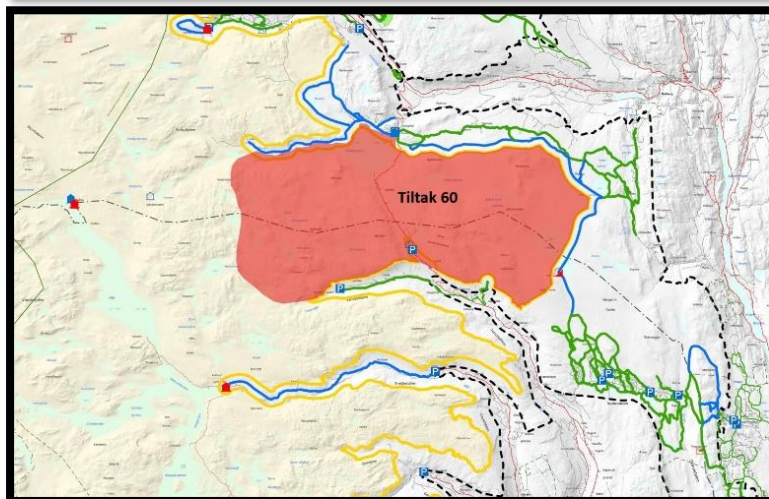
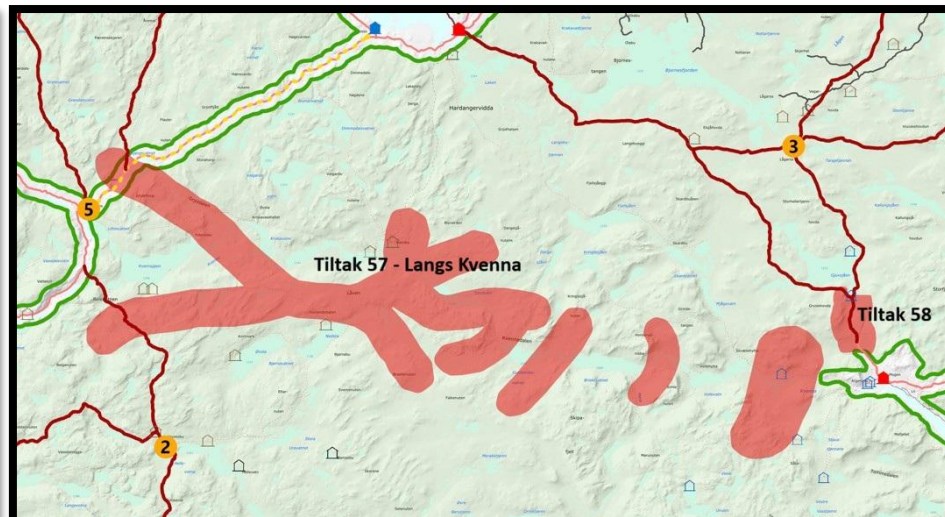
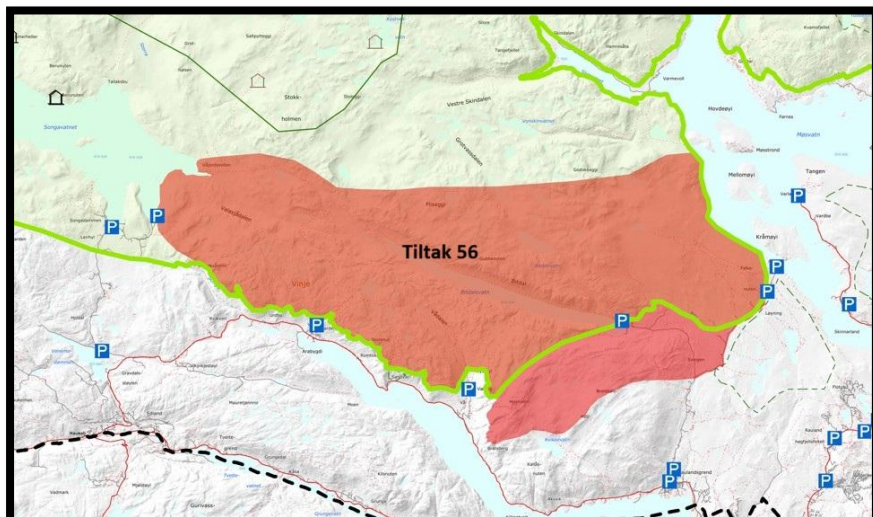
2.4 Supplerende tiltak: Anbefalinger og regulering av ferdsel og opphold

I tillegg til de grunnleggende tiltakene for villreinvennlig ferdsel kan det være behov for supplerende tiltak. Supplerende tiltak skal enten forsterke effekten av de grunnleggende tiltakene eller ivareta lokale utfordringer som ikke fanges opp med soner uten tilrettelegging. Noen supplerende tiltak er allerede identifisert og ligger i tabellen under, men det kan bli aktuelt med flere supplerende tiltak etter hvert. Behovet må vurderes fortløpende, på tilsvarende måte som for avbøtende tiltak, for å sikre at målene i planen nås. Dette gjelder blant annet forhold som kan påvirke forvaltningen av trekkpassasjer knyttet til Rv7, eksempelvis endringer på grunn av CWD.

Tabell 7: Tiltak 56-71, supplerende tiltak, anbefalinger og reguleringer som skal forsterke effekten av grunnleggende tiltak og/ eller ivareta utfordringer som ikke fanges opp av soner uten tilrettelegging.

Tiltaksnr	Tiltak	Stedsnavn	Ansvar	Prioritet
56	Ferdseisreguleringer i spesielt sårbare kalvings- og oppvekstområder fram til ca 20. juni. Lagt inn i kart som en foreløpig sone som tilpasses formålet ved lokal vurdering.	Kan variere over tid	Vernemyndighetene Kommuner med kalvings- og oppvekstområder	1
57	Regulering av telting/ overnatting i særlig viktige trekkpassasjer: Foreløpig synliggjort i kart med buffersone på 500m ut fra trakkpassasjene som krysser Kvenna, fastsettes mer detaljert og praktisk i oppfølgende arbeid.	Langs Kvenna	Vernemyndigheter Vinje kommune Ullensvang kommune	1
58	Regulering av telting/ overnatting i særlig viktige trekkpassasjer: Lagt inn i kart som en foreløpig sone som tilpasses formålet ved lokal vurdering.	Hellegjuvet-Gjuvsjåen	Vinje kommune	1
59	Regulering av telting/ overnatting umiddelbart før og under villreinjakta i særlig viktige trekkpassasjer – revidere forskrift	Nasjonalt villreinområde	Departementet	3
60	Kiteforbud i særlig viktige trekkpassasje ved Imingfjell fra 1. desember til fredag før palmesøndag (senest 1. april). Tiltaket må vurderes og eventuelt fastsettes av berørte kommuner som juridisk bindende del av lokal arealforvaltning.	Imingfjell	Tinn kommune Nore og Uvdal kommune	1
61	Samarbeid om vurdering av ferdsel, inkludert kiting, i grenseområdet mellom Hardangervidda villreinområde og Nordfjella villreinområde	Finse	Vestland fylkeskommune Ulvik herad Hallingskarvet nasjonalpark Villreinnemndene	1

Tiltaksnr	Tiltak	Stedsnavn	Ansvar	Prioritet
62	Samarbeid om vurdering av ferdsel, inkludert kiting, i grenseområdet mellom Hardangervidda villreinområde og Blefjell villreinområde	Lufsjåtangen og Vegglifjell	Buskerud fylkeskommune Telemark fylkeskommune Rollag kommune Nore og Uvdal kommune Tinn kommune Villreinnemndene	2
63	Samarbeid om vurdering av ferdsel, inkludert kiting, i grenseområdet mellom Hardangervidda villreinområde og Brattefjell Vindeggen villreinområde	Møsvasstangen	Telemark fylkeskommune Tinn kommune Vinje kommune Villreinnemndene	2
64	Samarbeid om vurdering av ferdsel, inkludert kiting, i grenseområdet mellom Hardangervidda villreinområde og Setesdal Ryfylkeheiene villreinområde	Langs E134 Haukelifjell	Vestland fylkeskommune Telemark fylkeskommune Ullensvang kommune Vinje kommune Villreinnemndene	2
65	Aktivitetssoner med periodisering for kiting nær turistnæring for å bidra til at kiting som aktivitet ikke sprer seg ut i mer sårbare områder.	Langs Rv7	Eidfjord kommune Hol kommune	1
66		Lægreidstølen-Tuva-Skurdalen-Ustevatn	Hol kommune	1
67		Sør for Rv7	Eidfjord kommune Hol kommune	1
68		Dagalitangen og Ånevatnet	Nore og Uvdal kommune	2
69		Møsvatn	Vinje kommune Tinn kommune	1
70		Synliggjøre bedre hva som er tillatt av sykling innenfor nasjonalparken: I nasjonalparken er sykling utenfor godkjente traktorsleper og Tinnhølvegen er forbudt. Sykling på snødekt mark og bruk av elsykkel er ikke tillatt.	Nasjonalparken	Vernemyndigheter
71	Informasjonstiltak med sterk anbefaling om ikke å gå i land på holmer og skjær i perioden for hekkende fugl	Nasjonalparken	Vernemyndigheter	1

Figur 3: Kart for tiltak 56-64

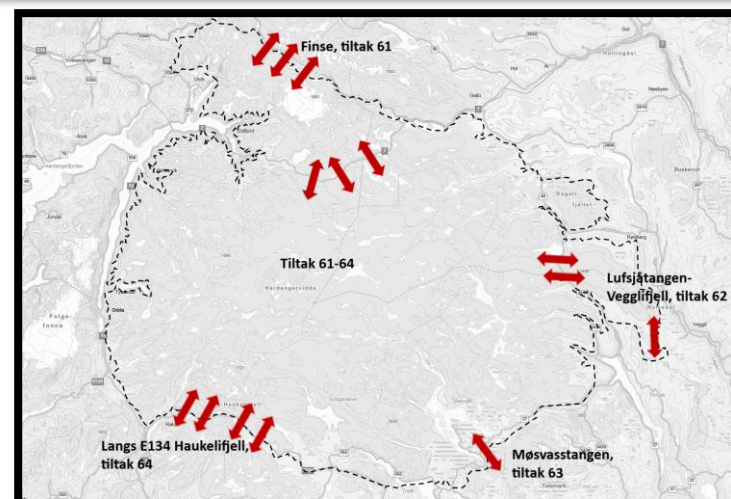
Tiltak 56: Ferdelsforbudssone i kalvings- og oppvekstperioden i Vinje kommune.

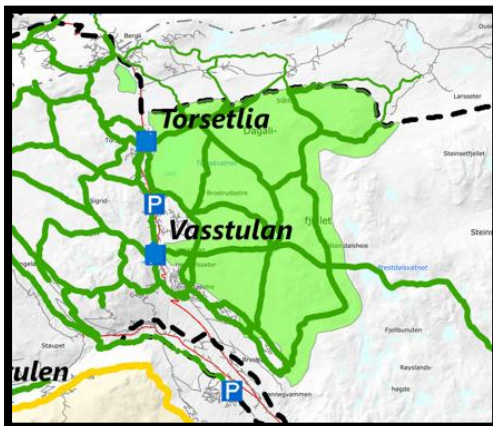
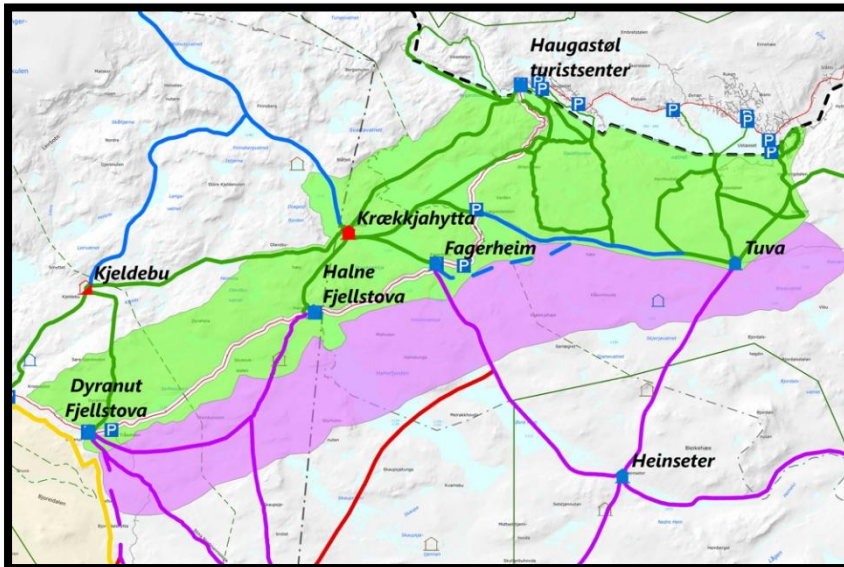
Tiltak 57: Teltrestriksjoner i trekkpassasjer langs Kvenna.

Tiltak 58: Teltforbud i trekkpassasjer mellom Hellegjuvet-Gjuvsjåen

Tiltak 60: Kiteforbudssone Imingfjell

Tiltak 61-64 Vurdere særlig viktig trekkpassasjer med nabo-villreinområder

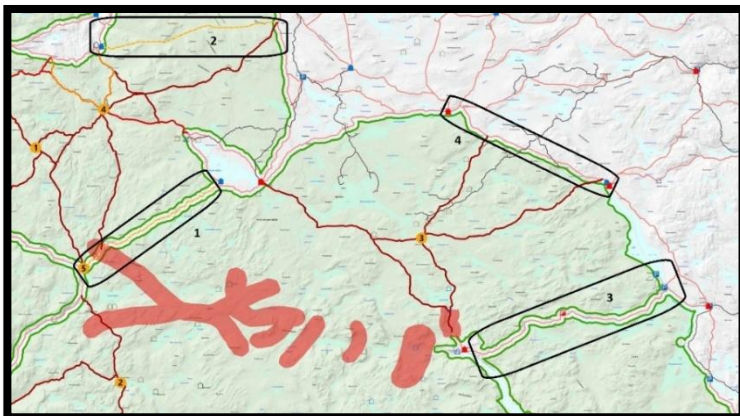
Figur 4: Kart for tiltak 65-69 - Aktivitetssoner for kiting: Grønne soner hele sesongen, lilla sone fra 15. mars. Kart øverst: «Langs Rv7» (grønn sone), «Læg Reidstølen-Tuva-Skurdalen-Ustevatn» (grønn sone), «Sør for Rv7» (lilla sone). Nede til venstre: «Dagalitangen og Ånevatnet» (grønn sone). Nede til høyre: «Møsvatn» (grønn sone) For mer tegnforklaring, se store kart.

2.5 Evaluering og oppfølging

For å sikre at tiltakene virker etter hensikten, må planen følges opp gjennom tre former for evaluering. For det første må det vurderes om tiltakene faktisk gir den forventede effekten på friluftslivsferdselen. Enkelte grep kan få mindre effekt enn forutsatt, for eksempel dersom nedlagte, merkede fotruter fortsatt brukes fordi stiene ligger tydelig i terrenget, eller dersom økt telting opprettholder ferdsel i områder der turisthytter avvikles. For det andre må fotrutene som fortsatt krysser Hardangervidda følges spesielt tett. Målet er å omfordele ferdsel fra de nedlagte rutene til traseer som ligger mindre i konflikt med villreinens arealbruk. Dersom denne effekten uteblir, og ferdselen konsentreres på et fåtall gjenværende ruter i kjerneområdene, kan disse utvikle seg til totale barrierer for trekk. En systematisk overvåking av slike ruter mellom soner uten tilrettelegging er derfor avgjørende. For det tredje må det vurderes om omfordelingen av ferdsel over tid faktisk gir bedre arealtilgang for villreinen. Dette er en langsiktig utvikling som kan ta 10-30 år, og effekter kan følges gjennom klassifisering etter kvalitetsnorm for villrein og samtidig vurdere utviklingen opp mot andre påvirkningsfaktorer enn ferdsel.

Hardangerviddarådet har som mål at tiltakene i denne planen inngår i tiltaksplanen for Hardangervidda villreinområde. Evaluering og oppfølging vil derfor skje som en del av reklassifisering etter kvalitetsnormen, i prosesser ledet av departementet og direktoratet. Arbeidet må utvikles i samarbeid, og ansvarsdelingen mellom aktørene er foreløpig ikke endelig avklart.

Tiltaksnr	Tiltak	Ansvar	Prioritet
72	Dialog med departementet om innarbeiding av tiltak i felles sti- og løypeplan i tiltaksplan for Hardangervidda villreinområde	Hardangerviddarådet	1
73	Overvåke fotruter i særlig sårbare områder, mellom og tett inntil soner uten tilrettelegging, aktuelle fotruter avklares nærmere: <ul style="list-style-type: none"> • Besso-Litlos • Hedlo-Nybu • Mogen-Stordalbu-Kalhovd • Mårbu-Rauhelleren (Kåsadalen) 	Vernemyndighetene	1
74	Evaluere virkning av tiltak i planen, inkludert vurdere geografisk avgrensning av sonene, ved reklassifisering etter kvalitetsnorm for villrein	Miljødirektoratet Hardangerviddarådet	1

Figur 5: Kart over tiltak 73, aktuelle områder for observasjon og vurdering: 1) Besso-Litlos 2) Hedlo-Nybu, 3) Mogen-Stordalsbu-Kalhovd og 4) Mårbu-Rauhelleren (Kåsadalen)

2.6 Avbøtende tiltak for friluftsliv

Avbøtende tiltak er avgjørende for å sikre gjennomførbarhet og legitimitet i arbeidet med felles sti- og løypeplan, men skal ikke svekke de økologiske målene. Miljødirektoratet har utredet en egen modell for avbøtende tiltak overfor frivillig sektor, og denne modellen er særlig rettet mot større inngrep som nedlegging eller flytting av hytter, og at dette skal løses gjennom en avtale mellom frivillig organisasjon og staten.

I denne planen foreslås først og fremst avbøtende tiltak i form av samarbeid om verdiskapingsprosjekter, i tråd med programmet *Villreinfjellet som verdiskaper* (tilskuddsordning, Miljødirektoratet). Dette innebærer å støtte lokal videreutvikling av tilbud, ruteveiledning og aktivitetsformer som bygger opp under både villreinhensyn og lokal verdiskaping.

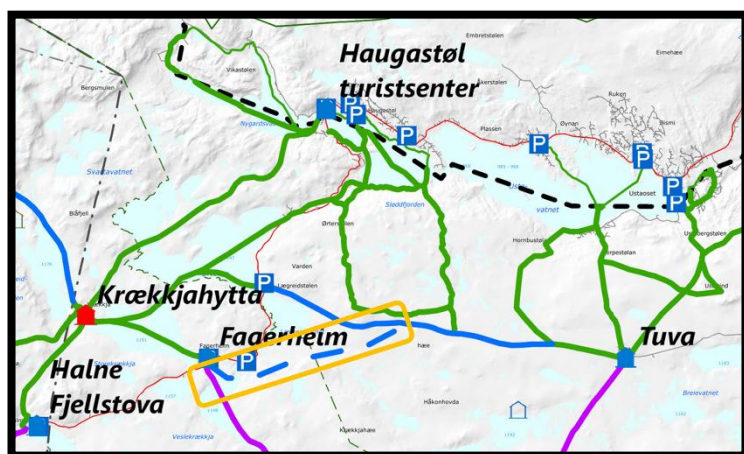
Mogen turisthytte får et redusert rutenett i denne planen. Det blir særlig viktig å se nærmere på hvilke aktiviteter og opplevelser det kan legges til rette for i umiddelbar nærhet til hytta i tett dialog med naboer og grunneiere. Det skal bidra til at hytta fortsatt er attraktiv, samtidig som hensynet til villrein ivaretas, men at Mogen i større grad blir en hytte man blir på i noen dager, enn å være en viktig brikke i et rutenett. Konseptet kalles «basehytte». I tillegg kan det i Mogens tilfelle være aktuelt å se nærmere på hvordan det kan tilrettelegges for aktivitet langs vannet i stedet for oppe på fjellet. Det er forsøkt å gi rom for dette under tegning av grensene til soner uten tilrettelegging, men grensene kan justeres etter lokalkunnskap av hensyn til aktiviteter så lenge det ikke går ut over formålet med grensene.

Tilsvarende gjelder for betjente hytter som ligger tett på infrastruktur, der oppholdet i seg selv ikke skaper utfordringer for villrein, men der ferdselen ut fra hytta påvirker sårbare områder. Dette omfatter blant annet flere hytter langs Rv7, og hytter som Finsehytta og Solheimstulen. For disse kan det være aktuelt å videreutvikle et basehytte-konsept, der aktivitetstilbudet i større grad kanaliseres i nærområdet på en måte som er forenlig med villreins behov.

En annen form for avbøtende tiltak er å åpne opp for løypetilrettelegging tett på fritidsboligområder (periodisering – grønne og blå løyper, tiltak 45-48 kap 2.3). Avbøtende tiltak bør også ses i sammenheng med formidling og informasjon (kap. 2.2). I tillegg kan avbøtende tiltak tas i bruk dersom det oppstår utilsiktede virkninger av planen, for eksempel dersom tiltak rammer virksomhet eller aktivitet uten at dette er tilsiktet ut fra hensynet til villrein eller annet naturmangfold.

Tabell 8: Tiltak 75-77 Avbøtende tiltak for friluftsliv og friluftslivsbasert reiseliv

Tiltaksnr	Stedsnavn	Avbøtende tiltak med begrunnelse
75	Mogen	Basehytte-konseptet for å avbøte effekten av nedleggelse turruter mellom Mogen og Lågaros
76	Fagerheim	Ny skiløype inn på nettet rundt Tuva for å avbøte på at løype sørover til Heinseter ikke skal tilrettelegges før påskeperioden.
77	Flere steder	Viderefør prosjektet Mennesket og reinen basert på erfaringene fra pilotprosjektet med samme navn ved Vasstulan, Solheimstulen og Halne.

Figur 6: Kart tiltak 76, der ny foreslått kvistaløype fra Fagerheim er markert inne i oransje rektangel.

3 Hva planen betyr for deg

Her er det samlet kortfattet informasjon for ulike roller og brukergrupper slik at alle kan bidra til mer villreinvennlig og naturvennlig ferdsel.

3.1 For de besøkende

De besøkende er de som bruker Hardangervidda til friluftslivsaktivitet, alene eller sammen med andre, eller arrangerer eller legger til rette for turer for andre, enten turen er gratis eller som en del av en kommersiell aktivitet.

Allemannsretten består, men i noen områder fjernes tilrettelegging for å gi villreinen mer ro. Perioden for kvisting av løyper tilpasses villreinenens bruk av området. Selv om det blir færre valgmuligheter, kan du fortsatt følge merkede ruter sommer og vinter og legge opp til både korte og lange turer, på tvers på langs, samt rundturer, med overnatting i telt eller på turisthytter.

Ferdseil til fots og på ski

Vi anbefaler at du følger merkede ruter, for å redusere forstyrrelser for natur og dyreliv. Velger du å gå i områder uten tilrettelegging, stiller det større krav til deg når det gjelder erfaring med høyfjellet, navigering med kart og kompass og kunnskap om hvordan du tar hensyn til sårbare natur.

Padling og fiskeing

Padling og fiskeing kan fortsette som før. Husk at du som alltid må ha fiskekort for å kunne fiske, og som tidligere er ikke motorisert frakt av turutstyr som ryggsekker, kano/ packraft etc. et godkjent, nødvendig formål med motorferdseil verken i nasjonalparken eller i annen utmark.

For å ivareta hensynet til hekkende fugl er alle sterkt anbefalt å ikke gå i land på holmer i vann eller vassdrag i perioden 20. juni - 10. august.

Sykling

Sykling kan fortsette som før. I nasjonalparken er sykling kun tillatt på de godkjente traktorslepene i barmarksesongen, som medfører at sykling på snø er ikke tillatt. Bruk av elsykkel er ikke tillatt i nasjonalparken eller landskapsvernområdene på Hardangervidda.

Hundekjøring

For hundekjørere anbefales det å følge de kvistede løypene og holde seg utenfor soner uten tilrettelegging. Dette bidrar til å redusere forstyrrelser for villrein og annet naturmangfold i de mest sårbare områdene.

Lokale hundekjørere oppfordres til å ha god dialog med kommunen om faste treningsruter og planlagte arrangementer, slik at aktivitetene kan tilpasses både lokale forhold og hensynet til villrein.

Kiting

For kiterne vil planen kunne innebære noen endringer. I enkelte trekkpassasjer for villrein vil kiting kunne bli forbudt for å redusere forstyrrelser i de mest sårbare områdene. Ellers håper vi at anbefalingene i planen bidrar til at kiteaktiviteten kan utøves på en mest mulig skånsom måte overfor villrein og annet naturmangfold. Planen anbefaler at kiting primært foregår i definerte aktivitetssoner langs Rv7, på deler av Møsvatn og nær veg og tilrettelagte områder ved Dagalitangen. I soner uten tilrettelegging, anbefales det at kiting ikke forekommer.

På tur med telt

For besøkende som går med telt anbefaler vi å følge merkede turruter og helst overnatte i nærheten av turisthytter. Dette gir tryggere ferdsel og reduserer belastningen på sårbare naturområder.

Dersom du er på fisketur eller velger å gå utenfor merkede ruter, er det særlig viktig å sette seg inn i hvordan du kan ta hensyn. Vi anbefaler at du ikke teller i trekkpassasjer, og at du holder minst 500 meter avstand til disse områdene. I noen spesielt sårbare passasjer kan det også bli

forbud mot telting, for eksempel i trekkpassasjer langs elva Kvenna og mellom Mogen og Gjuvsjåen.

I jaktperioden (20. august–20. september) gjelder det egne regler for telting allerede. De som er på tur med telt, må sette seg inn i disse reglene, som er laget for å unngå forstyrrelser av både villreintrekk og villreinjakt.

Organiserte turer

Det finnes allerede tydelige rammer for organiserte turer innenfor verneområdene, og disse kan bli strammet inn i årene som kommer. Vernemyndighetene definerer når det må søkes om tillatelse til organiserte turer, basert på hvor mange deltakere som er med på turen. Skal du arrangere en tur i verneområdene, anbefaler vi derfor at du tidlig tar kontakt med Statsforvalteren for å avklare hva som gjelder.

Innenfor soner uten tilrettelegging kan det i framtiden bli vanskeligere å få tillatelse til å gjennomføre organiserte turer. I tillegg skal store arrangementer som kan føre til skade alltid søke grunneieren om tillatelse. Hva som regnes som et stort arrangement, følger av veiledningen til friluftsløven, er du i tvil, kan du kontakte kommunen.

Ferdselsforbud i kalvingsområder

Perioden 1.mai-20. juni er en spesielt sårbar periode for villreinen, med drektige simler, kalving og nyfødte kalver. I denne perioden stenger de fleste turisthyttene, og planen anbefaler ferdselsforbud i kalvingsområdene. Selve forbudet trer ikke i kraft før kommuner og/eller vernemyndigheter har truffet et vedtak om dette, men det er sterkt frarådet å dra på tur i og rundt kalvingsområdene i denne perioden.

3.2 For kommuner, vernemyndigheter og departementet

Planen er et omforent faglig og politisk grunnlag på lokalt og regionalt nivå, for hovedtrekkene i tilrettelegging og styring av friluftslivsferdsel på Hardangervidda. Tiltakene er i seg selv ikke juridisk bindende, men gjennom enigheten mellom aktørene forventes det at tiltakene følges opp i kommunale planer, verneforskrifter og forvaltningsplaner.

Hardangerviddarådet går i dialog med departementet om innarbeiding av felles sti- og løypeplan i tiltaksplan for Hardangervidda villreinområde.

Oppfølgende vedtak i regi av kommuner, vernemyndigheter og, der det er aktuelt, Miljødirektoratet eller departementet, kan gjøre tiltakene rettslig bindende. I noen tilfeller vil slike vedtak bare være bindende for forvaltningen gjennom styring av planprosesser og forvaltningspraksis, mens de i andre tilfeller også kan ha rettsvirkninger for privatpersoner, som ved ferdselsreguleringer eller forskriftsendringer.

3.3 For drivere av turisthytter og DNT-foreninger

Planen gir et politisk omforent grunnlag for videre samarbeid om tiltak som kan styre ferdsel av hensyn til villrein. Planen verken pålegger eller gir tillatelse til gjennomføring av konkrete tiltak, men fungerer som en felles retning som gjør det mulig å søke tilskudd til både prosesser og gjennomføring, når tiltak skal realiseres.

Dersom det ikke oppnås enighet om gjennomføring av tiltak som omtales i planen, må dette følges opp av kommunene og vernemyndighetene gjennom rettslige virkemidler og juridisk bindende planer før eventuelle tiltak kan pålegges.

3.4 For grunneiere og rettighetshavere

Felles sti- og løypeplan endrer ikke grunneieres og rettighetshaveres lovfestede bruk av vidda, slik disse rettighetene er forankret i Grunnloven og fjelloven. Planen retter seg mot turisme og friluftsliv, altså ferdsel og opphold som skjer med hjemmel i friluftsloven.

Planen tar utgangspunkt i kunnskapsgrunnlag om villreinens arealbruk og sårbare arter og har vurdert tiltak ut fra forventet effekt. Vi oppfordrer grunneiere til samarbeide om å realisere tiltakene som foreslås i planen.

Grunneiere kan motsette seg merking av turruter, motorferdsel i utmark på sin eiendom og store arrangementer som kan gjøre nevneverdig skade. Dersom det er uenighet mellom grunneier og tilrettelegger av turruter, skal kommunen avgjøre saken for turruter som bare går i en kommune, mens direktoratet avgjør saken når turruter går over flere kommuner.

Motorferdsel i utmark til f.eks. kvisting av løyper og frakt av varer og personell til turisthytter, skal alltid ha grunneiers tillatelse. På statsallmenningene er det Statskog som er grunneier, men det er fjellstyrene som gir tillatelse til motorferdsel.

3.5 For Hardangerviddarådet

Planen er vedtatt av Hardangerviddarådet og samarbeidet i Hardangerviddarådet har av den grunn en helt spesiell rolle i å koordinere og følge opp at tiltakene blir igangsatt. Planen gir også rammer for videre samarbeid om tiltak knyttet til andre påvirkningsfaktorer som har betydning for villreinens arealbruk som vil styrke effekten av planens friluftslivstiltak. For å oppnå reell effekt for villrein, er det ikke nok å igangsette tiltak for friluftslivsferdsel. Tiltakene må ses i sammenheng med blant annet motorferdsel på anleggs-/fjellveger, motorferdsel i utmark, beitebruk, jakt, kraftproduksjon og variasjon over tid som skyldes villreinens naturlige vekselbruk og klimatiske endringer.

Rammene i planen skal danne grunnlag for samarbeid om forsiktig verdiskaping som ivaretar villreinhensyn, blant annet gjennom felles verdiskapingsprosjekt «Mennesket og reinen», slik det beskrives i handlingsprogrammet til Regional plan for Hardangervidda.

4 Liste over vedlegg

Felles sti- og løypeplan er bevisst utformet som en enkel og lettlest plan. Den skiller seg fra en tradisjonell plan ved at den ikke inneholder alle detaljer, faglige begrunnelser og vurderinger. Målet har vært å lage et oversiktlig dokument som gir et klart bilde av tiltakene og helheten i planforslaget. For dem som ønsker å fordype seg i vurderingene som ligger til grunn, finnes mer utfyllende informasjon i våre underveisdokumenter. Nedenfor følger en samlet oversikt over alle vedleggene til planen.

Vedlegg 1: Vedtatt Program for felles sti- og løypeplan for Hardangervidda - 27.04.22

Vedlegg 2: Notat - utfordringer mål og strategier sti-løype HV 170423 vedtatt HVR

Vedlegg 3: Høringsforslag Felles sti- og løypeplan Hardangervidda - del 1 - 23.06.25

Vedlegg 4: Bakgrunn og vurderinger - forslag Felles sti- og løypeplan Hardangervidda del 2

Vedlegg 5: Høringsrapport - Felles sti- og løypeplan Hardangervidda - inkludert vedtak 08.12.25

Vedlegg 6: Høringsrapport Felles sti- og løypeplan – kiting 27.03.26

Vedlegg 7: Holth & Winge, 2026. Utredning Styring av ferdsel av hensyn til villrein gjennom rettslige virkemidler.

Vedlegg 8: Konsekvensvurdering av felles sti- og løypeplan for Hardangervidda, samfunnsmessige vurderinger, Telemarksforsking, rapport 929, 2026.

Vedlegg 9: Vurdering av konsekvensar for villrein, Sti- og løypeplan for Hardangervidda, Sogn naturforvaltning

Vedlegg 10: Omsyn til sårbare viltføremstar, felles sti- og løypeplan, Hardangervidda, Statsforvaltaren i Vestland (11.3.2026)

Vedlegg 11: Kart kalving- og oppvekstperioden Kart Felles sti- og løypeplan Hardangervidda

Vedlegg 12: Kart barmarksesongen Felles sti- og løypeplan Hardangervidda

Vedlegg 13: Kart vinter før påskesesongen Felles sti- og løypeplan Hardangervidda

Vedlegg 14: Kart vinter påskesesongen Felles sti- og løypeplan Hardangervidda

Vedlegg 15: Kart vinter etter påskesesongen Felles sti- og løypeplan Hardangervidda

Vedlegg 16: Kart skiløyper Felles sti- og løypeplan Hardangervidda

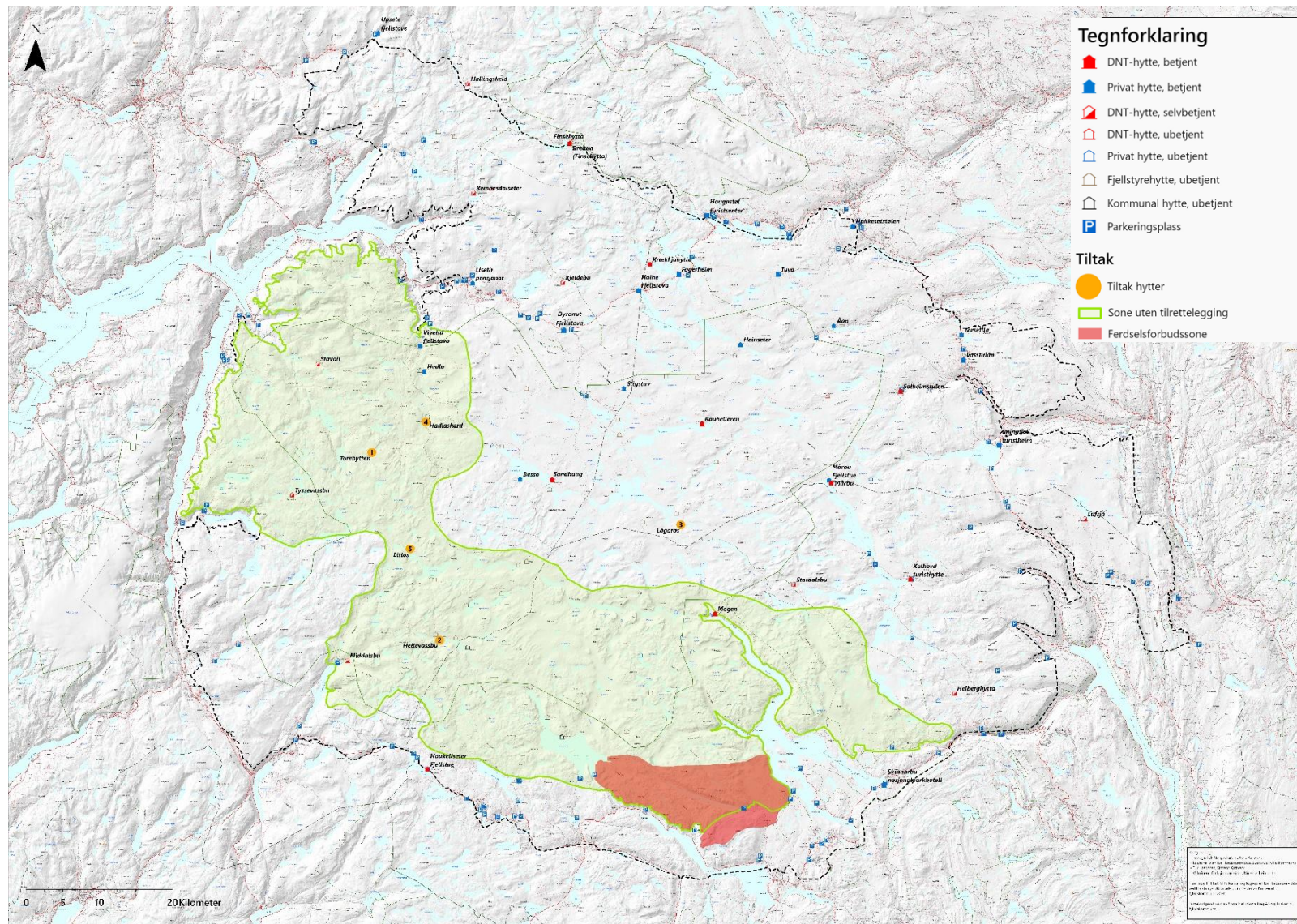
Vedlegg 17: Kart turruter barmark Felles sti- og løypeplan Hardangervidda

5 Kart

På de neste sidene ligger det større kart for de fem sonene uten tilrettelegging.

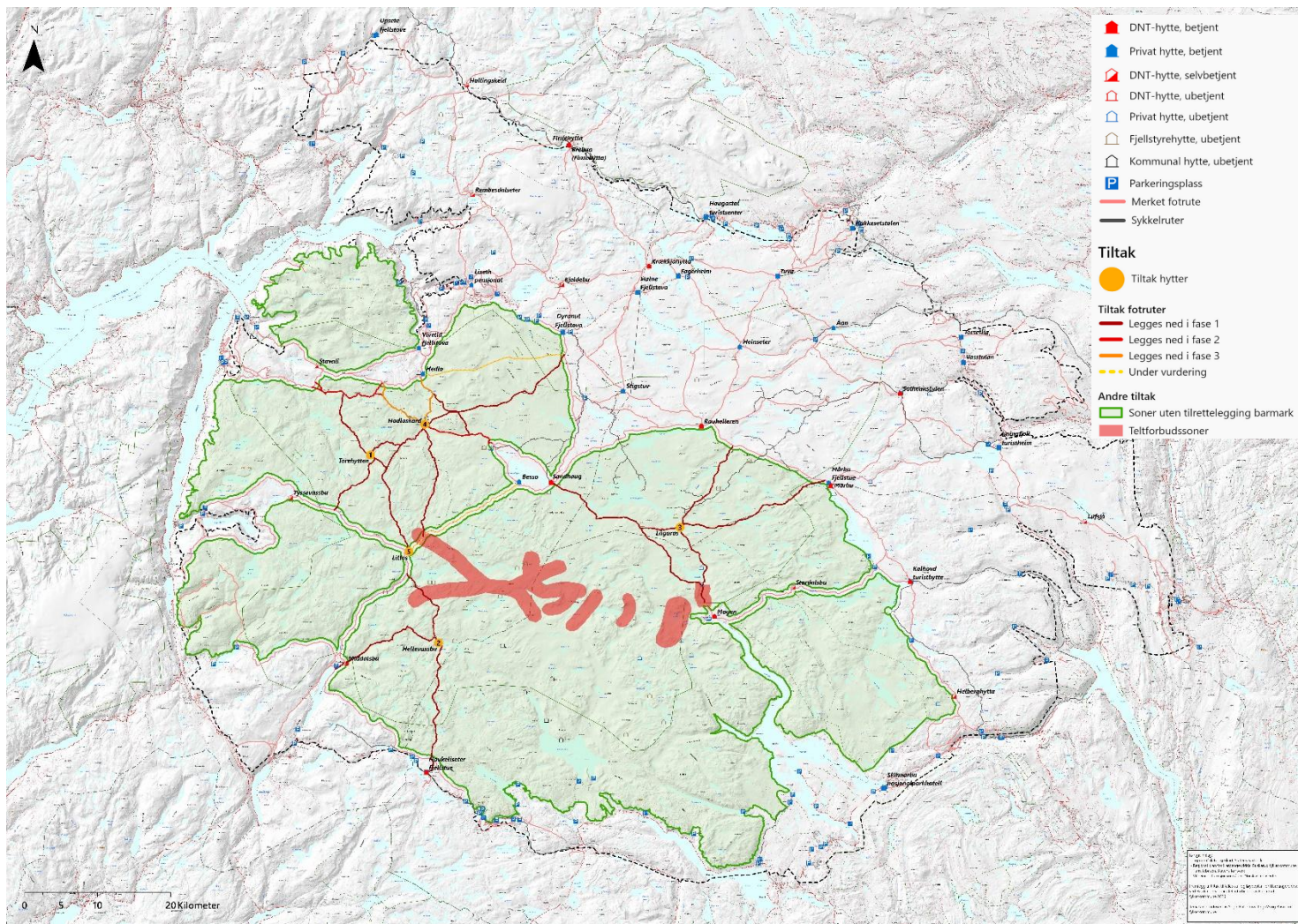
Kart med stor oppløsning for utskrift opp til A0 ligger som vedlegg til planen

5.1 Soner uten tilrettelegging, kalvings- og oppvekstperioden

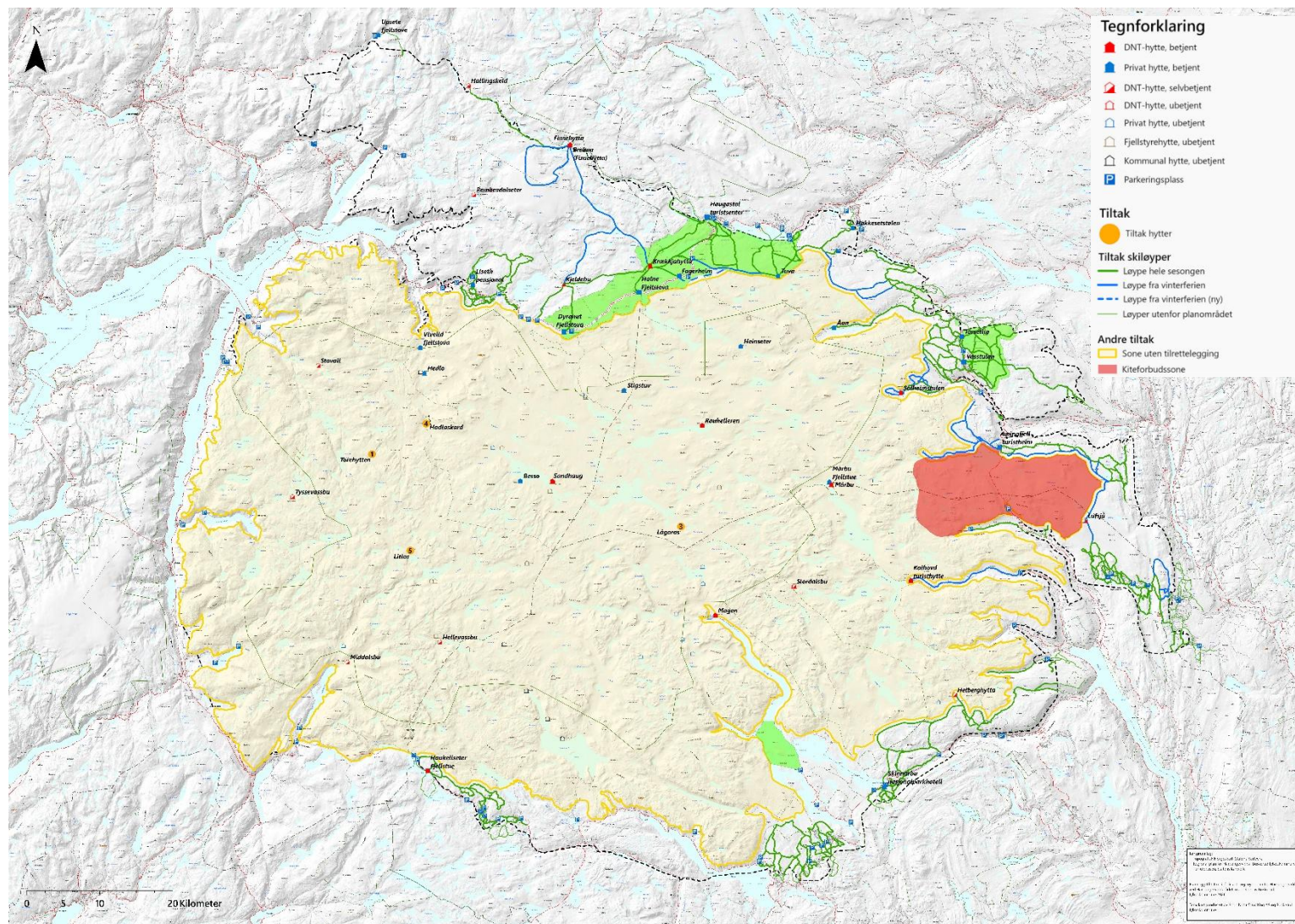
Figur 7: Soner uten tilrettelegging for kalvings- og oppvekstperioden (ca 1. mai-20. juni) (grønn sone), inkludert ferdselforbudssone (rød sone).

5.2 Soner uten tilrettelegging, barmarksesongen

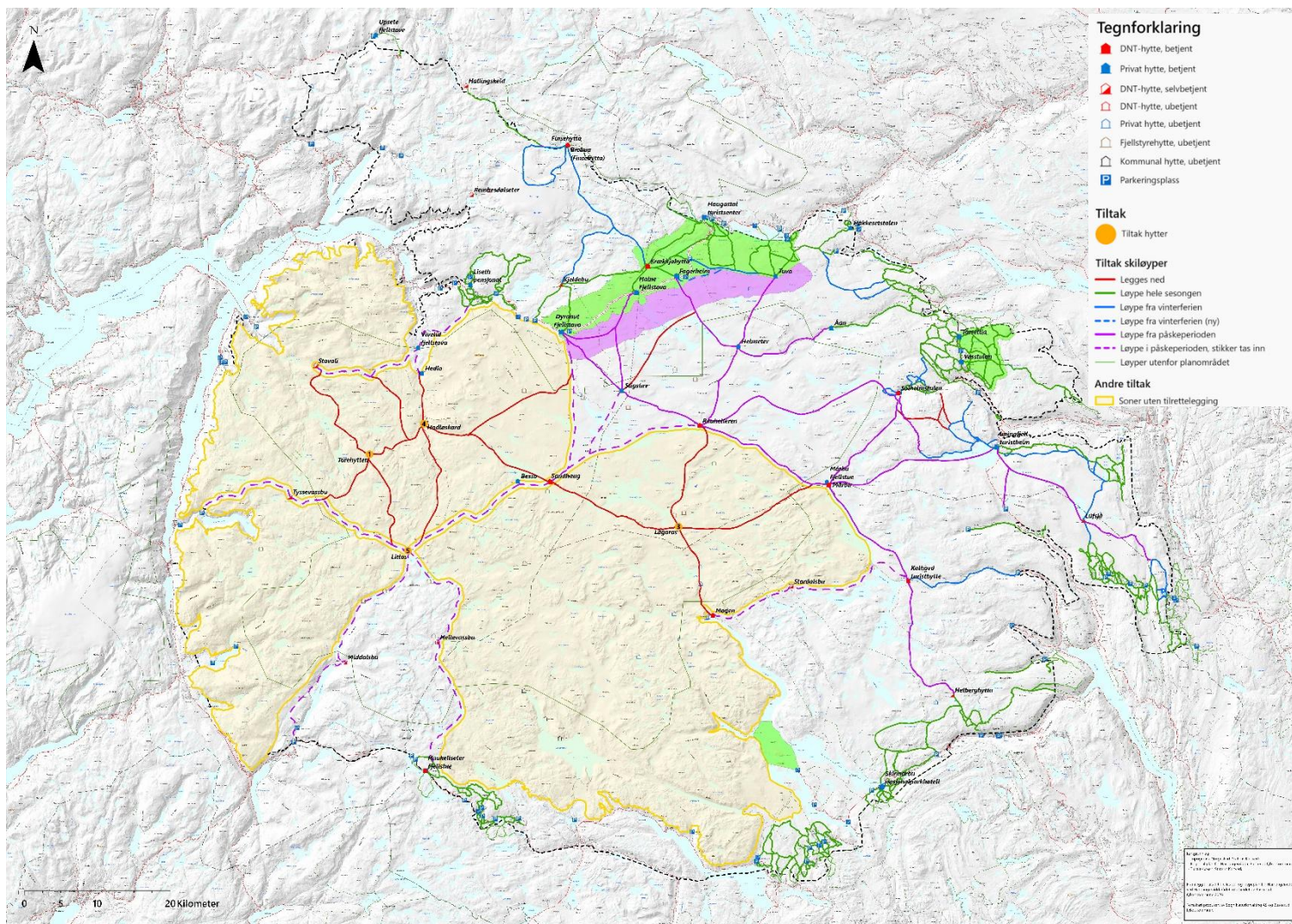
Figur 8: Soner uten tilrettelegging for friluftsliv, barmark, inkludert merka fotruter, sykkelruter, turisthytter og tiltak fra denne planen: Fotruter som skal legges ned (tre ulike faser), fotruter under vurdering, turisthytter med tiltak og forslag til teltforbudssoner.

5.3 Soner uten tilrettelegging, vinter, før påskeperioden

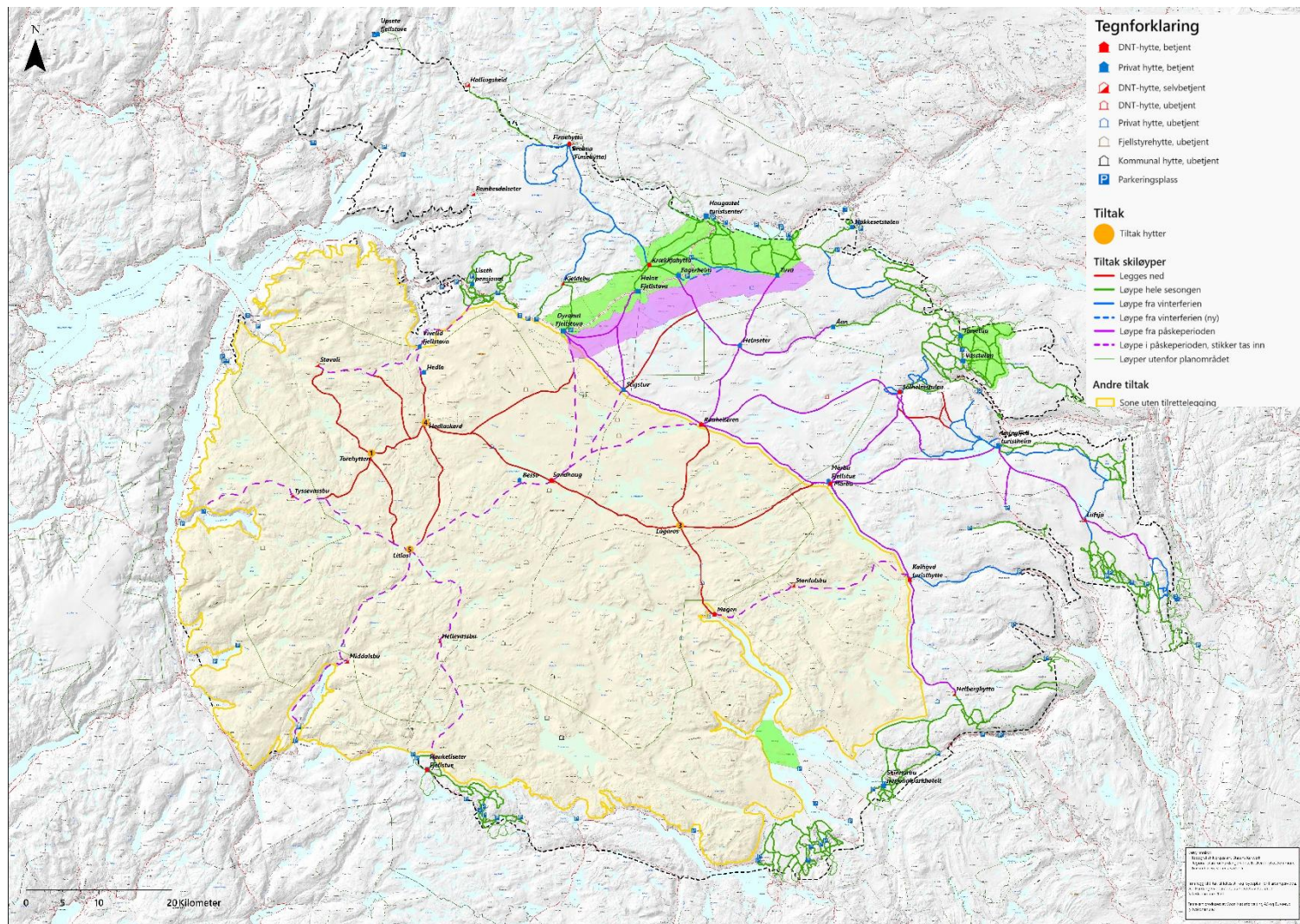
Figur 9: Soner uten tilrettelegging for friluftsliv, vinter, før påskeperioden, inkludert kiteforbudssone ved Imingfjell og aktivitetssoner for kiting ved Rv7 og Tuva-området i tillegg til Dagalitangen og Møsvatn.

5.4 Soner uten tilrettelegging, vinter, påskeperioden

Figur 10: Soner uten tilrettelegging for friluftsliv, vinter, påskeperioden (ca tre uker i perioden 15. mars-25. april) inkludert aktivitetssoner for kiting sør og nord for Rv7, Dagalitangen og Møsvatn.

5.5 Sone uten tilrettelegging, vinter, etter påskeperiode

Figur 11: Soner uten tilrettelegging for friluftsliv, vinter, etter påskeperioden med stillesoner på hele vestvidda til forberedelser og trekk til kalvingsland.

